

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
REKREASYON YÖNETİMİ ANABİLİM DALI**

**DÜZENLİ OLARAK YAPILAN REKREATİF
FAALİYETLERİN BARINMA MERKEZİNDE KALAN
MÜLTECİ ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN
ÜZERİNE ETKİSİ**

ADNAN KÖK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN:
DOÇ. DR. FATMA ARSLAN**

KONYA-2019

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
REKREASYON YÖNETİMİ ANABİLİM DALI**

**DÜZENLİ OLARAK YAPILAN REKREATİF
FAALİYETLERİN BARINMA MERKEZİNDE KALAN
MÜLTECİ ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN
ÜZERİNE ETKİSİ**

ADNAN KÖK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN:
DOÇ. DR. FATMA ARSLAN**

KONYA-2019

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	---

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Adnan KÖK		
	Numarası	158117011002		
	Ana Bilim /Bilim Dalı	Rekreasyon Yönetimi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
Tezin Adı	Düzenli Olarak Yapılan Rekreatif Faaliyetlerin Barınma Merkezinde Kalan Mülteci Ortaöğretim Öğrencilerinin Üzerine Etkisi			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Adnan KÖK

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Adnan KÖK
	Numarası	158117011002
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Rekreasyon Yönetimi
	Programı	Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç.Dr.Fatma ARSLAN
	Tezin Adı	Düzenli Olarak Yapılan Rekreatif Faaliyetlerin Barınma Merkezinde Kalan Mülteci Ortaöğretim Öğrencilerinin Üzerine Etkisi

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan " Düzenli Olarak Yapılan Rekreatif Faaliyetlerin Barınma Merkezinde Kalan Mülteci Ortaöğretim Öğrencilerinin Üzerine Etkisi" başlıklı bu çalışma 17/04/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sıra No	Danışman ve Üyeler		
	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmza
1	Doç.Dr.	Fatma ARSLAN	
2	Doç.Dr.	Mehmet DEMİREL	
3	Doç.Dr.	Mehmet ALTIN	

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	---

ÖZET

Öğrencinin	Adı Soyadı	Adnan KÖK		
	Numarası	158117011002		
	Ana Bilim /Bilim Dalı	Rekreasyon Yönetimi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Fatma ARSLAN		
Tezin Adı	Düzenli Olarak Yapılan Rekreatif Faaliyetlerin Barınma Merkezinde Kalan Mülteci Ortaöğretim Öğrencilerinin Üzerine Etkisi			

Çalışmanın temel amacı ülkemize iç savaş sığınmacısı olarak gelen Suriyeli mülteci öğrencilere uygulanan rekreatif etkinliklerin fiziksel, ruhsal ve sosyal faydalarını ortaya çıkarmaktır. Araştırmada ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel araştırma modeli uygulanmıştır. Araştırmanın Evrenini; 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Osmaniye ili Cevdetiye beldesinde bulunan Barınma merkezinde konaklayan ve ortaöğretimde öğrenim gören Suriyeli mülteci öğrenciler oluşturmuştur. Örneklemi ise 13-18 yaşları arası uygulanan rekreatif etkinliklere katılım sağlayan 98 öğrenci (Deney grubu) ile rekreatif etkinliklere katılmayan ancak çalışmaya gönüllü olarak dahil edilen 93 öğrenci (Kontrol Grubu) oluşturmuştur. Deney Grubuna sportif rekreasyon faaliyetleri uygulanmıştır. Deney ve Kontrol Grubuna 2018 yılında Akgül, Ertüzün ve Karaküçük tarafından Türkçeye uyarlanarak geçerliliği ve güvenilirliği yapılan “Rekreasyon Fayda Ölçeği” uygulanmıştır. Sayısal verilerin normal dağılıma uygunluğu için Kolmogrov Smirnov testi kullanılmıştır. İki bağımsız grup ortalamalarının karşılaştırılmasında; normal dağılım sağlanıyor ve gruplardaki kişi sayısı >25 ise Bağımsız Gruplarda T-testi, normal dağılımın olmadığı veya gruplardaki kişi sayısının >25 koşulunu sağlamadığı durumlarda ise Mann-Whitney U testi; ön test son test puan ortalamalarının karşılaştırılmasında normal dağılım sağlanıyor ise eşlenik T-testi, normal dağılımın olmadığı durumlarda ise Wilcoxon signed rank testi uygulanmıştır. Deney Grubu ön test ve son test bulgularında fiziksel, psikolojik ve sosyal olmak üzere tüm alt boyutlarda ve genel toplamda tüm ortalama puanlarda artış olduğu bulunmuştur($p<0,05$). Deney ve kontrol grubu son test karşılaştırmasında fiziksel, psikolojik ve sosyal olmak üzere tüm alt boyutlarda ve genel toplamda tüm ortalama puanlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir($p<0,05$). Yapılan bu araştırma sonucunda terapatik rekreasyon faaliyeti olarak yapılan sportif rekreasyon aktivitelerinin mülteci öğrencilerin fiziksel gelişimine, psikolojik durumlarına ve sosyal becerilerine pozitif katkı sağladığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Terapatik Rekreasyon, Mülteci, Rekreasyon Fayda Ölçeği

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ KONYA SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	--

ABSTRACT

Author's	Name and Surname	Adnan KÖK		
	Student Number	158117011002		
	Department	Recreation Management		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	X	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	Assoc. Prof. Dr. Fatma ARSLAN		
Title of the Thesis/Dissertation	The Effect of Regular Recreational Activities on Refugee Secondary School Students Who Staying inThe Accommodation Center			

The main aim of the study is to reveal the physical, psychological and social the benefits of the recreative activities applied to Syrian students who come to our country as a civil war refugee. A quasi-experimental model was applied in the study. The Universe of the Research; In the 2018-2019 academic year, the Syrian refugee students who were staying at the harbouring center of Cevdetiye in Osmaniye and studying in secondary education were formed. The sample consisted of 98 students (Experimental Group) who participated in recreational activities and 93 students (Control Group) who did not participate in recreational activities but were included in the study voluntarily. "Leisure Benefit Scale" which was adapted to Turkish by Akgül, Ertuzun and Karaküçük in 2018 was applied to the Experimental Group and Control Group. The Kolmogrov Smirnov test was used for the normal distribution of the data. The independent sample t-test and Mann-Whitney U-test were used to compare two independent groups. In the comparison of pre-test and post-test mean scores, if the normal distribution was achieved, paired T-test was used, and in the absence of normal distribution, Wilcoxon signed rank test was applied. The experimental group pre and post-test in the findings of physical, psychological and social subscales and the overall average score of all is an increase in total and $p < 0,05$ has been identified. The Experimental Group was found to have high mean scores in physical, psychological, social subscales and overall, $p < 0,05$ has been identified at the Control Group and Experimental Group post-test comparison. As a result of this research, it has been seen that sportive recreation activities, which are performed as therapeutic recreation activities, contribute positively to refugee students' physical development, psychological conditions and social skills.

Key Words: Therapeutic Recreation, Refugee, Leisure Benefit Scale

İÇİNDEKİLER

Yüksek Lisans Tezi Kabul Formu	i
Bilimsel Etik Sayfası	ii
Özet	iii
Abstract	iv
İçindekiler	v
Tablolar Listesi	viii
Önsöz	ix
Giriş	1

BİRİNCİ BÖLÜM REKREASYON

1.1. Rekreasyon Kavramı.....	3
1.2. Rekreasyonun Faydaları.....	4
1.3. Rekreasyonun Sınıflandırılması.....	5
1.3.1. Eylem Çeşidine Göre Rekreasyon Çeşitleri.....	5
1.3.1.1. Aktif Rekreasyon.....	6
1.3.1.2. Pasif Rekreasyon	6
1.3.2. Mekâna Göre Rekreasyon Çeşitleri.....	6
1.3.2.1. Açık Alan Rekreasyonu.....	6
1.3.2.2. Kapalı Alan Rekreasyonu.....	7
1.3.3. İçeriğine Göre Rekreasyon Çeşitleri.....	7
1.3.3.1. Macera Amaçlı Rekreasyon.....	7
1.3.3.2. Sanatsal ve Kültürel Rekreasyon Aktiviteleri.....	7
1.3.3.3. Terapatik Rekreasyon Aktiviteleri.....	8
1.3.3.4. Rekreasyonel Spor Aktiviteleri.....	8
1.3.3.5. Kampüs Rekreasyonu.....	8
1.3.3.6. Eğitsel Rekreasyon Aktiviteleri.....	8
1.3.4. Katılımcı Sayısına Göre Rekreasyon Aktiviteleri.....	9
1.3.4.1. Bireysel Rekreasyon Aktiviteleri.....	9
1.3.4.2. Grup Rekreasyon Aktiviteleri.....	9
1.4. Rekreasyon Hizmet Sistemi.....	9
1.4.1. Kamu Organizasyonları ve Hizmetleri.....	9
1.4.2. Kar Amacı Gütmeyen (Gönüllü) Organizasyonlar ve Hizmetleri.....	10
1.4.3. Ticari Organizasyonlar ve Hizmetleri.....	10

İKİNCİ BÖLÜM TERAPATİK REKREASYON

2.1. Terapatik Rekreasyon Kavramı.....	11
2.2. Terapatik Rekreasyonun Özellikleri.....	12
2.3. Terapatik Rekreasyon Programının Amaçları.....	13
2.4. Terapatik Rekreasyon Aktiviteleri.....	15
2.5. Terapatik Rekreasyonun Tarihçesi ve Gelişimi.....	15
2.6. Terapatik Rekreasyonun Yararları.....	19
2.6.1. Psikolojik Yararları.....	19
2.6.2. Sosyal Yararları.....	20
2.6.3. Fiziksel Yararları.....	20
2.7. Terapatik Rekreasyon Katılımcıları.....	20

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM MÜLTECİ

3.1. Uluslararası Hukuka Göre Mülteci Kavramı.....	22
3.1.1. 1951 Tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Birleşmiş Milletler Cenevre Sözleşmesi ve 1967 Tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Protokol.....	23
3.1.2. Mülteci Statüsünün Tespiti.....	25
3.1.2.1. Yabancı Olma Koşulu.....	26
3.1.2.2. Korku, Baskı ve Zulüm Oluşturan Nedenler.....	26
3.2. Türk Hukukuna Göre Sığınmacı, Mülteci, Şartlı Mülteci, İkincil Koruma ve Geçici Koruma.....	30
3.2.1. 1994 İltica Yönetmeliği.....	30

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

4.1. Araştırma Modeli.....	34
4.2. Evren ve Örneklem.....	35
4.3. Veri Toplama Araçları.....	36
4.3.1. Rekreasyon Fayda Ölçeği.....	36
4.4. Verilerin Analizi.....	37

BEŞİNCİ BÖLÜM BULGULAR

5.1. Deney Grubu Ön Test-Son Test Bulguları.....	38
5.2. Kontrol Grubu Ön Test-Son Test Bulguları.....	39
5.3. Deney ve Kontrol Grupları Ön Test Bulguları.....	39
5.4. Deney ve Kontrol Grupları Son Test Bulguları.....	40
5.5. Deney Grubu Erkek-Kadın Ön Test Karşılaştırma Bulguları.....	40
5.6. Deney Grubu Erkek-Kadın Son Test Karşılaştırma Bulguları.....	41
5.7. Kontrol Grubu Erkek-Kadın Ön Test Karşılaştırma Bulguları.....	42
5.8. Kontrol Grubu Erkek-Kadın Son Test Karşılaştırma Bulguları.....	42
5.9. Deney Grubu Erkek Ön Test-Son Test Bulguları.....	43
5.10. Kontrol Grubu Erkek Ön Test-Son Test Bulguları.....	44
5.11. Deney Grubu Kadın Ön Test-Son Test Bulguları.....	44
5.12. Kontrol Grubu Kadın Ön Test-Son Test Bulguları.....	45

ALTINCI BÖLÜM TARTIŞMA VE SONUÇ

Tartışma ve Sonuç	46
Öneriler	52
Kaynakça.....	53
Ek-1 8 Haftalık Sportif Rekreasyon Aktiviteleri Programı.....	58
Ek-2 Bilimsel Anket Formu.....	61
Ek-3 Valilik İzin Belgesi.....	62
Ek-4 Bilgilendirilmiş Onam Formu.....	63
Ek-5 Özgeçmiş.....	64

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 4.1. Katılımcıların Gruplara Göre Yaş ve Cinsiyet Dağılımları.....	35
Tablo 5.1. Deney Grubu Ön Test-Son Test Bulguları.....	38
Tablo 5.2. Kontrol Grubu Ön Test-Son Test Bulguları.....	39
Tablo 5.3. Deney ve Kontrol Grupları Ön Test Bulguları.....	39
Tablo 5.4. Deney ve Kontrol Grupları Son Test Bulguları.....	40
Tablo 5.5. Deney Grubu Erkek-Kadın Ön Test Karşılaştırma Bulguları....	40
Tablo 5.6. Deney Grubu Erkek-Kadın Son Test Karşılaştırma Bulguları...	41
Tablo 5.7. Kontrol Grubu Erkek-Kadın Ön Test Karşılaştırma Bulguları...	42
Tablo 5.8. Kontrol Grubu Erkek-Kadın Son Test Karşılaştırma Bulguları..	42
Tablo 5.9. Deney Grubu Erkek Ön Test-Son Test Bulguları.....	43
Tablo 5.10. Kontrol Grubu Erkek Ön Test-Son Test Bulguları.....	44
Tablo 5.11. Deney Grubu Kadın Ön Test-Son Test Bulguları.....	44
Tablo 5.12. Kontrol Grubu Kadın Ön Test-Son Test Bulguları.....	45

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimim boyunca her türlü yardım ve fedakârlığı sağlayan, bilgi, tecrübe ve güler yüzü ile çalışmama ışık tutan değerli hocam ve yüksek lisans danışmanım Doç. Dr. Fatma ARSLAN' a, tez savunma jürimde görüş ve önerileriyle katkı da bulunan kıymetli Hocalarıma, şüphesiz bugünlere gelmemde emeklerin en büyüğüne sahip olan ve benden maddi, manevi hiçbir desteği esirgemeyen aileme, Çalışmamda kullanmış olduğum analiz programları ve çalışmalarımdeki kontrollerinde benden desteğini esirgemeyen Muhammet Emre KURT' a, Aslıhan KIŞLIOĞLU' na babacan davranışlarıyla desteğini her zaman yanımda hissettiğim Prof.Dr. Turgut KAPLAN' a, Konya Gençlik ve Spor İl Müdürü Ömer ERSÖZ' e Tenis Antrenörü aynı zamanda ev arkadaşım Ali SAÇIKARA' ya teşekkür ederim.

Adnan KÖK

GİRİŞ

İnsanların boş zamanlarında gerçekleştirdikleri, bireysel tatmin ve gönüllülük esasına göre gerçekleştirilen, başka bireylere devredilmesi mümkün olmayan, insanları canlandıran ve mutluluk veren, aktif veya pasif olarak gerçekleştirilen, fiziksel, zihinsel, ruhsal ve sosyal etkinlikler bütünü “rekreasyon” olarak tanımlanmaktadır (Güngörmüş 2007:33).

Terapatik rekreasyon, toplumda her bireye özgün bir yaşam standartı oluşturmaya ve hayat kalitesini arttırmaya yönelik iyileştirme, tedavi, serbest zaman ve rekreasyon benzeri terimleri bütün halinde bir araya toplayan ve hizmet veren bir alan olarak görülmektedir. Serbest zamanımızı değerlendirme şekline bağlı olarak ruhsal ve fiziksel açıdan olumlu faydalar sağlaması söz konusudur. Rekreasyon kişinin fiziksel ve psikolojik yenilenmesi üzerindeki rolü nedeniyle insanın yaşamında önemli bir yere sahiptir. Özel konumdaki bireyler (engelli, mülteci, hasta, mahkum vb.) bakımından serbest zaman faaliyetlerine katılmak, birey üzerinde pozitif sonuç elde etmek için gerekli niteliklerin yerine getirilmesinde terapik bir strateji olarak görülmektedir. Bu nedenle toplumu geleceğe taşıyacak olan gençlerin, bedensel ve ruhsal açıdan sağlıklı bireyler olabilmeleri için, mevcut rekreasyonel faaliyet ve eğilimlerin belirlenmesi önemli bir konudur (Austin, 2013:36; Ardahan vd., 2016:14-17).

Terapatik rekreasyon faaliyetlerine katılan bireylerin (engelli bireyler, özel gruplar, hastalar) bu aktivitelere katılım isteklerinin artmasındaki en önemli faktörün kendilerini değerli hissetmeleri olduğunu ve bu durumun terapatik rekreasyon etkinliklerine katılan bireyler üzerinde uygulanacak tedavi ve iyileştirme metotlarını kabullenmelerine imkan sağladığını belirtmişlerdir. Bu sayede terapatik rekreasyon faaliyetlerine katılım ile birlikte ilaç tedavisi gibi yüksek masraflı tedavi yöntemlerinin de azalmasına imkan sağlanmaktadır. Terapatik rekreasyon faaliyetleri genel yaşam standardını yakalamak ve hayat kalitesini arttırmak için hayli önemli olduğu bilinmesine rağmen, özellikle ülkemizdeki hastane hizmetlerinde terapatik

rekreasyon faaliyetlerine yeterli önemin gösterildiği, hastane ve sağlık kuruluşlarında terapatik rekreasyon birimlerinin hiç ya da az sayıda bulunduğu bilinmektedir (Demirci 2013: 202-203).

Çalışmanın temel problemi ÷lkemize iç savaş sığınmacısı olarak gelen Suriyeli mülteci öğrencilere uygulanan rekreatif etkinliklerin mülteci öğrenciler üzerindeki fiziksel, ruhsal ve sosyal faydalarını ortaya çıkarmaktır. Bu problem, mülteci gençlerin yaş, cinsiyet ve çeşitli kriterlere göre farklılaşmaktadır. Mülteci öğrencilerin rekreatif etkinliklere katılımının faydaları oluşturulan ölçekler yardımı ile farklı boyutlarda ele alınıp incelenmiş ve rekreatif aktiviteler sayesinde elde ettikleri fiziksel, ruhsal ve sosyal faydalarının incelenmesi amaçlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

REKREASYON

1.1. Rekreasyon Kavramı

Türkiye’de son yıllarda üzerinde sıklıkla durulmaya başlanan olgulardan birisi olan rekreasyon kavramı, Fransızca kökenli bir kelime olup, “yenilenme, tazelenme” anlamlarında kullanılan “recreation” sözcüğünden türemiştir (Ağyar ve Lapa 2012:305; Kozak ve ark. 2012:73). Latince de ise rekreasyon kavramı “recreation” sözcüğünden türemiş olup, “licer” sözcüğü ile eş anlamlı kullanılmaktadır. Latince de “licer” sözcüğü “izin vermek” anlamına gelmektedir (Torkildsen 1999: 48; Sevil 2012: 6; Cordes, 2013:3). Literatürde rekreasyon kavramına ilişkin birçok tanım yapıldığı görülmektedir.

Rekreasyon kavramına ilişkin bazı tanımlar şunlardır;

İnsanların boş zamanlarını değerlendirmek amacı ile yaptıkları faaliyetler “rekreasyon” olarak tanımlanmaktadır (Balcı ve İlhan 2006: 11).

İnsanların eğlenmek, dinlenmek ve psikolojik olarak yenilemek için katıldıkları etkinlikler “rekreasyon” olarak tanımlanmaktadır (Atik 2013: 371).

Serbest zamanları değerlendirmek amacı ile insanların buldukları ortamlardan ayrılarak, sosyalleşme, dinlenme, eğlenme, yeni arkadaşlarla tanışma ve beden sağlığını korumaya yönelik olarak katıldıkları etkinlikler “rekreasyon” olarak tanımlanmaktadır (Albayrak 2012: 44).

Sevil rekreasyonu “bireyin beğenisi bakımından doyurucu, ruhsal ve bedensel yenilenme amacı taşıyan, aynı zamanda bireyin sosyal, kültürel, ekonomik ve fizyolojik olanakları ile bağımlı boş zaman kullanımlarını içeren eylem ya da eylemler” şeklinde tanımlamıştır (Sevil, 2012:7).

İnsanların boş zamanlarında gerçekleştirdikleri, bireysel tatmin ve gönüllülük esasına göre gerçekleştirilen, başka bireylere devredilmesi mümkün olmayan, insanları canlandıran ve mutluluk veren, aktif veya pasif olarak gerçekleştirilen, fiziksel, zihinsel, ruhsal ve sosyal etkinlikler bütünü “rekreasyon” olarak tanımlanmaktadır (Güngörmüş 2007: 33).

Hazar’a göre rekreasyon “insanların sınırlı yaşam süreleri içerisinde zorunlu davranışlarının dışında kalan zamanlarda, kendi istekleri ile katıldıkları ve doyum sağladıkları etkinlikler” şeklinde tanımlanmıştır(Hazar, 2003:22).

Modern anlamda bilgiler topluluğu, sosyal bir kurum ve profesyonel bir iş sahası olan rekreasyon, iş yaşamından bağımsız, kendi içerisinde değerli olan, birçok insanın önem teşkil eden bir gereksinimini gideren, mutluluk veren hayati bir olgudur. Rekreasyon etkinlikleri, insanların çağdaş ve temel gereksinimlerini karşılamasının yanında, insanların boş zamanları için değerli olan eğitimlerini, faaliyetlerini, imkânlarını ve danışmanlık hizmetlerini de kapsayan bir olgudur (Akay, 2008:24).

Rekreasyona dair yapılan tanımlamaların temeline bakıldığında; rekreasyon bireylerin kendilerine ayırdıkları zamanlarda özgür iradeleri ile tek başına yada toplu olarak zevk alarak yaptıkları ve sonucunda eğlendikleri, psikolojik olarak yenilenerek dinlendikleri, beden ve ruhen haz elde ettikleri etkinlikler bütünü şeklinde tanımlanabilir(Ardahan vd., 2016:11).

1.2. Rekreasyonun Faydaları

Serbest zamanımızı değerlendirme şekline bağlı olarak ruhsal ve fiziksel açıdan olumlu faydalar sağlaması söz konusudur. Rekreasyon kişinin fiziksel ve psikolojik iyiliğindeki rolü nedeniyle sosyal hayatta önemli bir yere sahiptir. Bu sebepten toplumun geleceğini oluşturan genç bireylerin, fiziksel ve psikolojik bakımdan sağlıklı kimseler olmaları için, hali hazırdaki rekreasyonel etkinlik ve yönelimleri belirlemek önemli bir husustur(Ardahan vd., 2016:14-17).

Bireysel ve toplumsal yönden rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenleri (Ardahan vd., 2016:14-17):

- Beden sağlığını geliştirir,
- Psikolojik sağlığı koruyarak sağlıklılık durumunun devam ettirilmesine katkı sunar,
- Bireyi sosyal açıdan geliştirir,
- Kişisel becerilerin ve yeteneklerin geliştirilmesini sağlar,
- Yaratıcılığı artırır,
- Çalışan başarısı ve iş veriminde artış olur,
- Ekonomik hareketliliği geliştirir,
- Toplum olarak dayanışma ve bütünleşme bilinci sağlar.

Geçmişte sonuçlanan araştırmalarda bireyin kendini en iyi ve tam olarak ifade edebildiği zaman dilimi olarak görülen serbest zaman ve bu serbest zaman bilincine sahip toplumların fiziksel ve psikolojik sağlık yönünden bu bilince sahip olmayan toplumlardan fiziksel ve psikolojik sağlık yönünden daha iyi durumda oldukları ortaya koyulmuştur (Ardahan vd., 2016:14-17).

Rekreasyonel aktivitelere katılımın faydaları psikolojik, eğitsel, sosyal ,estetik, rahatlama ve fizyolojik faydalardır.(Yüncü vd., 2013:17-19).

1.3. Rekreasyonun Sınıflandırılması

İnsandan kaynaklanan ve ona özgü olan rekreasyonel aktiviteler zaman, mekân ve daha birçok farklı faktöre bağımlı olarak sınıflandırılmaktadır (Ardahan vd., 2016:21).

1.3.1. Eylem Çeşidine Göre Rekreasyon Çeşitleri

Literatür incelemesi yapıldıktan sonra eylem çeşidine göre rekreasyonun aktif ve pasif olmak üzere iki gruba ayrıldığı görülmüştür.

1.3.1.1. Aktif Rekreasyon

Bahsi geçen faaliyette/aktivitede bizzat katılımcı olarak rol almakta ise birey bu faaliyet/aktivite aktif rekreasyondur. Birey resim yapıyor, satranç oynayıp şarkı söylüyorsa bu aktiviteler aktif rekreasyondur (Ardahan vd., 2016:22).

1.3.1.2. Pasif Rekreasyon

Bireyin aktif rekreasyon olarak belirttiğimiz aktiviteleri bizzat yapmak yerine onları seyretmesi pasif rekreatif etkinlik olarak değerlendirilir (Ardahan vd., 2016:23).

1.3.2. Mekâna Göre Rekreasyon Çeşitleri

Açık ve kapalı alan olarak iki gruba ayrılmaktadır.

1.3.2.1. Açık Alan Rekreasyonu

Kapalı bir mekâna bağlı kalmadan bireylere hareket özgürlüğü ve bireylerin ve grupların tabiat, doğa ve dünyanın tüm açık anlarında dinamik olarak var olmasını sağlayan etkinliklerdir (Yaylı vd., 2014:23).

En geniş şekli ile açık alan rekreasyonu, açık alanda gerçekleşen rekreasyon aktiviteleridir.(Jensen vd. 2016:10)

- Macera aktiviteleri (Kamp, kano,rafting vb.)
- Motorlu araç aktiviteleri (Araba gezintisi, ATV, kar motoru vb.)
- Avcılık
- Doğa gezileri vb.
- Fotoğraf çekmek, doğa fotoğrafçılığı.

1.3.2.2. Kapalı Alan Rekreasyonu

İçerisinde yaşanılan toplumun kullanımına ayrılmış kapalı üstü ve etrafi kapalı her türlü mekanda gerçekleştirilen rekreasyonel faaliyetlerdir (Argan vd., 2013'den akt. Yaylı vd., 2014:28).

İnsan tarafından oluşturulmuş, doğal olmayan ve genellikle bir çatı altında suni ortamlarda uygulanan aktivitelerdir. Örnek : Kapalı Yüzme Havuzu (Ardahan vd.. 2016)

- Kongre,kutlama vb. toplantılar,
- Ev içi aktiviteler (radyo, müzik, bakım-onarım vb.)
- Sergi, defile, kulüp, dernek faaliyetleri.

1.3.3. İçeriğine Göre Rekreasyon Çeşitleri

İçeriğine göre rekreasyon ise altı gruba ayrılmaktadır. Bunlar; Macera amaçlı, Sanatsal ve kültürel amaçlı, Terapatik amaçlı,Rekreasyonel Spor Aktiviteleri, Kampus Rekreasyonu, Eğitsel Rekreasyon Aktiviteleri.

1.3.3.1. Macera Amaçlı Rekreasyon

Macera amaçlı rekreasyon aktiviteleri içeriğinde tehlike ve macera unsurlarını bulunduran ve katılımcılar tarafından riskli olarak algılanan aktivitelerdir. Macera rekreasyonun yaygın formları kayak,snowboard, rafting, serbest tırmanma, dağcılık, izcilik ve kampçılık olarak örneklendirilebilir (Viriden,2006).

1.3.3.2. Sanatsal ve Kültürel Rekreasyon Aktiviteleri

Edebiyat ve müzik faaliyetleri, el sanatları, drama, dans gibi rekreasyon aktiviteleri sanatsal ve kültürel rekreasyon aktiviteleri olarak adlandırılır ve boş zaman ve rekreasyon deneyiminin en temel aktivitelerindendir (Carpenter, 2006:337).

1.3.3.3.Terapatik Rekreasyon Aktiviteleri

Engelli bireylerde tedavi amaçlı yapılan aktiviteler, rehabilitasyon etkinlikleri bireylerin engel durumlarından dolayı oldukça zor gerçekleşmektedir. Terapatik rekreasyon genel anlamda hasta, yaşlı ve engelliler gibi özel bireylerin bulunduğu gruplar için özel tasarlanan eğlence, oyun, yarışma ve spor etkinliklerini içeren rekreasyonel aktiviteler ile katılımcıların fiziksel ve psikolojik gelişimlerine katkı sağlayan ve rehabilitasyon etkinlikleri arasında sık sık kullanılan yöntemlerin başında gelmektedir. (Karaküçük 2014: 74).

1.3.3.4. Rekreasyonel Spor Aktiviteleri

Rekreasyon aktivitelerinden en önemli ve en popüler olanı spor aktivitelerdir. Diğer rekreatif etkinliklerle karşılaştırıldığında yapılandırılmış, amaçlı ,disiplin gerektiren çeşitli kurallara sahip olan aktivitelerdir. Katılımcılar spor aktivitelerine pasif ve aktif kullanıcı olarak ikiye ayrılırlar (Yüncü vd., 2013:16).

1.3.3.5.Kampüs Rekreasyonu

Kampüs rekreasyonu; anaokulundan üniversiteye kadar eğitim öğretim kurumları içinde yapılan kültürel, sanatsal, sportif, kişisel gelişim kursları gibi etkinliklerden oluşan faaliyetlerdir. ABD, Kanada, İngiltere gibi ülkelerde oturmuş bir sistemi olan ve programlı bir şekilde yürütülen bir organizasyon olarak dikkat çekerken ülkemizde başarılı örneklerinin karşılığını bulamamış bir yapıda olduğu gözlenmektedir (Ardahan vd., 2016:31).

1.3.3.6. Eğitsel Rekreasyon Aktiviteleri

Bireyin serbest zamanlarında yeni bilgiler edinmek ve çeşitli beceriler geliştirmek için katıldığı okul, kurs, seminer vb. etkinlikler içeren faaliyetlere eğitsel rekreasyon aktiviteleri denir(Yüncü vd.,2013:17).

1.3.4. Katılımcı Sayısına Göre Rekreasyon Aktiviteleri

Rekreasyonel aktiviteler ferdi ya da toplu katılıma göre sınıflandırmaktadır.

1.3.4.1. Bireysel Rekreasyon Aktiviteleri

Bireysel rekreasyon aktiviteleri: İnsanların serbest zamanlarında kendi kendilerine yaptıkları şarkı söyleme ya da müzik dinleme, koşu/yürüyüş, balık tutma, kültür gezisi, fotoğraf çekme vb. faaliyetlerdir (Yüncü vd., 2013:17).

1.3.4.2. Grup Rekreasyon Aktiviteleri

Toplu katılım (grup) aktiviteleri: İki veya daha fazla kişinin toplanarak beraber meydan getirdikleri futbol, voleybol, basketbol gibi takım sporları vb. etkinliklerdir (Yüncü vd., 2013:17).

1.4. Rekreasyon Hizmet Sistemi

Rekreasyon hizmetleri bireylerin boş zamanları değerlendirmeleri için çeşitli organizasyonlar tarafından sunulan hizmetleri ifade etmektedir. Boş zaman ve rekreasyon endüstri içerisinde çeşitli sayıda organizasyon tamamlamasına rağmen bu organizasyonların her toplumda bulunması mümkün olmamaktadır. Bu nedenle her toplumda bulunan bir sınıflandırılma geliştirilmiştir(Yüncü ve ark., 2013:19).

1.4.1. Kamu Organizasyonları ve Hizmetleri

Kamu organizasyonları rekreasyon aktivitelerini ücretli ya da ücretsiz bir hizmet olarak sunan, kamu sektörü bünyesinde bulunan organizasyonlardır. Kamu sektörü tarafından düzenlenen rekreasyon programlarının amacı, toplumun ve toplumdaki bireylerin gelişimini ve refahını sağlamak ve desteklemektir(Argan,2007:16).

1.4.2. Kar Amacı Gütmeyen (Gönüllü) Organizasyonlar ve Hizmetleri

Kar gözetmeyen kuruluşlar genel anlamda devlet kökenli olmayan kuruluşlar olarak tanımlanmaktadır. Rekreasyon hizmet sistemi içerisinde bulunan bu kuruluşlar bütünüyle karlılık amacı taşımayan ve topluma fayda sağlamak amacıyla örgütlenmiş rekreasyon organizasyonlarıdır (Kocabaş, 2008:176-177).

1.4.3. Ticari Organizasyonlar ve Hizmetleri

Ticari olarak yapılan rekreasyon aktiviteleri organizasyonlarının esas amacı bireylere rekreasyonel hizmet sunarken “kar elde etmek” olan organizasyonlardır (Yüncü ve ark.,2013:20).

İKİNCİ BÖLÜM

TERAPATİK REKREASYON

2.1. Terapatik Rekreasyon Kavramı

Engellilerde tedavi amacı ile yapılan aktiviteler, rehabilitasyon etkinlikleri bireylerin engel durumlarından dolayı oldukça zor gerçekleşmektedir. Engelli bireylerde tedavi amaçlı yapılan aktiviteler, rehabilitasyon etkinlikleri bireylerin engel durumlarından dolayı oldukça zor gerçekleşmektedir. Terapatik rekreasyon genel anlamda hasta, yaşlı ve engelliler gibi özel bireylerin bulunduğu gruplar için özel tasarlanan eğlence, oyun, yarışma ve spor etkinliklerini içeren rekreasyonel aktiviteler ile katılımcıların fiziksel ve psikolojik gelişimlerine katkı sağlayan ve rehabilitasyon etkinlikleri arasında sık sık kullanılan yöntemlerin başında gelmektedir. Bu bağlamda özel gruplar terapatik rekreasyon etkinliklerine katılımlarıyla içinde buldukları fiziksel, zihinsel, ruhsal ve sosyal sıkıntılarının en aza indirgenmesi, bu sayede özel bireylerin hayatlarında daha özgür ve nitelikli olmaları amaçlanmaktadır. (Karaküçük 2014: 74).

Terapatik rekreasyon hastalık, engel ya da sosyal durum ile ilgili özel ilgiye ihtiyaç duyan bireylerin sağlığını tekrar kazanmasına yardımcı olmak ya da bireylerin daha iyi bir yaşam kalitesini elde etmesi amacıyla aktiviteyle, eğitimle ve rekreasyonla tedavi yöntemleri kullanan bir hizmet olarak tanımlanmaktadır (Sylvester ve diğ., 2001:17).

Terapatik rekreasyon; özel grupların faydası için kamu ve özel sektör tarafından organize edilen etkinliklerdendir. Değişik sportif aktiviteler, egzersiz ve engelliler için yapılan el sanatı ile ilgili farklı aktivitelerde bu grupta yer almaktadır (Karaküçük, 2012:39-40).

Terapatik rekreasyon, toplumda her bireye özgün bir yaşam standardı oluşturmaya ve hayat kalitesini arttırmaya yönelik iyileştirme, tedavi, serbest zaman ve rekreasyon benzeri terimleri bütün halinde bir araya toplayan ve hizmet veren bir alan olarak görülmektedir. Serbest zamanımızı değerlendirme şekline bağlı olarak

ruhsal ve fiziksel açıdan olumlu faydalar sağlaması söz konusudur. Rekreasyon kişinin fiziksel ve psikolojik yenilenmesi üzerindeki rolü nedeniyle insanın yaşamında önemli bir yere sahiptir. Özel konumdaki bireyler (engelli, mülteci, hasta, mahkum vb.) bakımından serbest zaman faaliyetlerine katılmak, birey üzerinde pozitif sonuç elde etmek için gerekli niteliklerin yerine getirilmesinde terapik bir strateji olarak görülmektedir. Bu nedenle toplumu geleceğe taşıyacak olan gençlerin, bedensel ve ruhsal açıdan sağlıklı bireyler olabilmeleri için, mevcut rekreasyonel faaliyet ve eğilimlerin belirlenmesi önemli bir konudur (Austin, 2013:36; Ardahan vd., 2016:14-17).

Terapatik rekreasyon faaliyetlerine katılan bireylerin (engelli bireyler, özel gruplar, hastalar) bu aktivitelere katılım isteklerinin artmasındaki en önemli faktörün kendilerini değerli hissetmeleri olduğunu ve bu durumun terapatik rekreasyon etkinliklerine katılan bireyler üzerinde uygulanacak tedavi ve iyileştirme metotlarını kabullenmelerine imkan sağladığını belirtmişlerdir. Bu sayede terapatik rekreasyon faaliyetlerine katılım ile birlikte ilaç tedavisi gibi yüksek masraflı tedavi yöntemlerinin de azalmasına imkan sağlanmaktadır. Terapatik rekreasyon faaliyetleri genel yaşam standardını yakalamak ve hayat kalitesini arttırmak için hayli önemli olduğu bilinmesine rağmen, özellikle ülkemizdeki hastane hizmetlerinde terapatik rekreasyon faaliyetlerine yeterli önemin gösterildiği, hastane ve sağlık kuruluşlarında terapatik rekreasyon birimlerinin hiç ya da az sayıda bulunduğu bilinmektedir (Demirci 2013: 202-203).

2.2. Terapatik Rekreasyonun Özellikleri

Terapatik rekreasyonun amaçları, kullanılan yöntemler ve ilkeleri dâhilinde bazı özellikleri bulunmaktadır. Literatürde terapatik rekreasyonun başlıca özellikleri şu şekilde sıralanmıştır (Göbel, 2016:29);

- Terapatik rekreasyon etkinlikleri engellilere yönelik bazı olumlu amaçların gerçekleştirilmesi için oluşturulan rekreasyon faaliyetlerinden meydana gelmektedir.

- Terapatik rekreasyon faaliyetleri engelli bireylerin boş zaman aktivitelerinin dışında kalan ve özel olarak rehabilitasyona yönelik ayrılan sürelerde gerçekleştirilmektedir.
- Terapatik rekreasyon faaliyetleri rehabilite etme amacının yanında engelli bireylerin boş zamanlarını neşeli geçirmelerine de katkı sağlamaktadır.
- Terapatik rekreasyon faaliyetleri sadece engelli bireylere yönelik uygulamalardan değil, aynı zamanda genç ve yetişkin suçlular, mahkumlar, cezaevinden çıkmış tutukluların topluma entegrasyonu, madde bağımlısı bireylerin rehabilitasyonu ve suç işlemeye meyilli bireylerin toplumla bütünleşmeleri amacıyla da kullanılmaktadır.
- Ampute bireylere uygulanan rekreasyon etkinlikleri terapatik rekreasyon kapsamında değerlendirilir.
- Aktivitelerin seçiminde mümkün olduğu kadar katılımcıların kendilerini özgür hissedecekleri aktivitelere ağırlık verilmektedir (Karaküçük, 2008: 75:76).
- Aktiviteler alanında uzman kişiler tarafından uygulanmaktadır. Terapatik rekreasyon alanında uzman olan kişiler aktivitelere katılan bireylerin sağlıklarını geliştirmeyi amaç edinirler (Carter ve Van Andel, 2011: 4).

Terapatik rekreasyon çalışmalarının başarılı sonuçlar vermesinde rekreasyon etkinliklerini uygulayan uzmanların teorik ve pratik bilgi düzeylerinin yüksek olması gerekmektedir (Austin, 2013: 1).

2.3. Terapatik Rekreasyon Programının Amaçları

Terapatik rekreasyon faaliyetlerinin temel amaçlarını şu şekilde sıralamak mümkündür(Karaküçük, 2012:24-26);

- Özel grupları oluşturan bireylerin yaşam kalitesini artırmak,
- Aktivitelere katılımdan zevk almalarını, eğlenmelerini sağlamak,
- Sağlık fonksiyon yeteneklerini artırmak,
- En az müdahale ile daha bağımsız olarak yaşamlarını sürdürmelerini sağlamak,

- Etkili bir sosyalleşme ve kişiler arası ilişkileri kurabilme,
- Seçim yapma ve sorumluluk alma yeteneğinin gelişmesi,
- Kendine güveni artırmak,
- Yaşam memnuniyetinin artışı,
- Kullanılabilir eğlence kaynaklarının farkına varmaları,
- Topluluk ortamlarında hareket yeteneğinin gelişmesi,
- Mevcut engellerinin etkilerini en aza indirmek,
- Yıkıcı, bozucu davranışların azalması,
- Olabilecek sorunları önlemek(obezitenin önlenmesi gibi),
- Farklılığa ve rahatsızlığa karşı uyum geliştirme,
- Fiziksel kapasite ve güç kaybının önlenmesi, geliştirilmesi,
- Aile üyeleri arasındaki iletişimin güçlendirilmesi,
- Zihinsel engelleri azaltmak,
- Fonksiyonel yaşam becerilerini geliştirmek,
- Etkinliklerin seçiminde olabildiğince engelli bireyin özgürce ve istediği gibi etken olması,
- Topluma entegrasyonun sağlanması, toplumsal davranışı geliştirme(otobüse binme, metroya binme, lokantaya gitme vb. nitelikleri gezi-gözlem turlarıyla sağlama),
- Sürekli alınan ilaçların yan etkilerini azaltmak,
- Hastane ve klinik ortamlarının sıcaklığından uzaklaştırmak,
- Depresyon, stres ve anksiyetelerinin en aza indirilmelerini sağlama yeteneklerini geliştirme,
- Muhakeme yeteneklerini geliştirmek,
- Anlık ya da sürekli sorunlardan olabildiğince uzaklaşma
- Fiziksel kapasite ve güç kaybının önlenmesi ve geliştirilmesini sağlamak,
- Bazı rekreasyonel etkinlikleri kendi başlarına yapabilir hale gelmek (masa tenisi, badminton oynamak, yüzmek, bazı el işleri, müzik ve dans vb.)

Yukarıda yer alan bilgiler değerlendirildiği zaman, terapatik rekreasyon etkinliklerinin katılımcılar açısından birçok faydası olduğu söylenebilir.

2.4. Terapatik Rekreasyon Aktiviteleri

Katılımcılara terapatik rekreasyon etkinlikleri sırasında uzmanlar tarafından çeşitli aktiviteler kullanılarak yardım edilir. Terapatik rekreasyon faaliyetlerinde en yoğun olarak kullanımı görülen aktiviteler şunlardır;

- Oyunlar,
- Egzersizler,
- Partiler,
- Sanat ve El Sanatları aktiviteleri,
- Toplumla bütünleşme aktiviteleri,
- Müzik,
- Problem çözme aktiviteleri,
- Spor,
- Günlük yaşam aktiviteleri.

Bu aktivitelerden oyunlar ve egzersizler genel olarak fiziksel rehabilitasyon amaçlı gerçekleştirilen aktivitelerdir. Zihinsel iyilik kapsamında ise oyunlar, problem çözme aktiviteleri, sanat ve el sanatları aktiviteleri uygulanmaktadır (McLean vd.,2008: 272).

2.5. Terapatik Rekreasyonun Tarihçesi ve Gelişimi

Terapatik rekreasyonun geçmiş toplumlarda uygulanan aktiviteler hakkındaki bilgiler şöyledir:

Antik Mısırda dans, konser ve sembolik ayinler gibi aktiviteler bazı hastalıklara tedavi olarak kullanılmıştır (Austin ve Crawford, 2001:24).

Antik Yunanda Hipokrat'tan itibaren tıp alanında sanat aktiviteleri kullanılmış, inşa edilen kütüphaneler, stadyumlar, tiyatrolar ve sanatoryumlar bu amaçla da kullanılmıştır. Zihinsel engelli ve psikolojik rahatsızlıklar için ise müzikle beraber dans ve jimnastik gibi aktiviteler kullanılmıştır(Austin ve Crawford, 2001:24).

Antik Roma da sağlıklı beslenmenin ve egzersiz yapmanın önemli olduğu konusunda çalışmalar yapılmış, zihinsel ve fiziksel sağlık için çeşitli oyunlar geliştirilmiştir. Sosyal sapkınlığı önleme amacıyla sirk vb. seyirci aktiviteleriyle çalışılmış ve oluşturulan sağlık sistemi ile evde tedavi hizmetinin öncüsü olmuşlardır (Austin ve Crawford, 2001:24).

1800'lerin ilk çeyreğinden itibaren spa ya da termal kaplıca yoluyla terapi Avrupada terapatik rekreasyon faaliyetlerinin çeşitli istifade alanlarından biri olmuştur. 1800'lü yılların sonunda ise Avrupa ve Amerika'da yaygın şekilde istifade edilmeye başlanan serbest zaman ve rekreasyon aktiviteleri insan merkezli tedavi metodu olarak dikkat çekmiştir. Fakat yine de akıl hastalıklarının tedavi edilmesinde, moral tedavi ile rekreasyonel aktivitelerin ne kadar yarar sağladığı bir muamma olarak kalmıştır (Robertson ve Long, 2008:16). Ayrıca spa ve termal kaplıcalar boş zamanın değerlendirilmesi bakımından köklü bir tedavi amaçlı rekreasyon aktivitesi olarak görülmüş ve günümüze kadar da popüleritesini sürdürmüştür. Bunların dışında spa ve termal kaplıcalara yönelen bireylerin örneğin; ilerleyen yaşlarda tatil için termal kaplıca mekanlarının tercih edilmesi, tedavi dışında farklı amaçlarla da buraların kullanılıyor olması rekreasyon boyutunun daha da ön plana çıkarabilmektedir. Ayrıca medikal olarak kullanılan spa ve termal kaplıca kullanımı ve kullanıcılarının artışı serbest zaman programlarının ve hizmetlerinin çeşitlenerek büyümesine imkan oluşturmuştur (Robertson ve Long, 2008:16).

Amerika Birleşik Devletleri'nde 1800'lerden 1900'lere kadar serbest zaman aktivitelerinde olan fiziksel aktiviteler ve dinlenme kürleri ile psikiyatrik tedavilere destek olunabileceği ve zihinsel sağlık bakımından rekreasyonun faydaları vurgulanmıştır ve önemli bir faktör olduğu yaygın şekilde kabul edilmeye başlanmıştır (Sevil, 2015:17).

Terapatik rekreasyonun sosyal boyutta da etkin bir rolü olduğunun örneği olarak 1900'lü yılların başından itibaren günümüze kadar Amerika Birleşik Devletlerinde göçmenlerin topluma uyum sağlamasını kolaylaştırmak, evsiz ve fakir birey ve ailelerin ihtiyaçlarının giderilmesi, eğitimlerinin tamamlanması ve topluma yararlı bireyler olarak kazandırılması adına evler meydana getirilmiştir. Bu tip evler

dahilinde yapılan eğitim faaliyetleri ve boş zaman değerlendirmeye dair rekreasyon faaliyetleri terapatik rekreasyonun sosyal boyutlar içerdiğine de örnek olması bakımından önemlidir (Robertson ve Long, 2008:16-17).

Terapatik rekreasyonda felsefi savaş yılları (1945-1965):İki farklı dünya savaşı ve Amerika toplumunda gerçekleşen ani farklılaşmalar sonunda vuku bulan travmatik durumlar genel sağlık sistemi ve tedavi kurumları açısında bir yapılandırma ve iyileştirme gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Bu zaruretle savaş gazileri ile özel grupların sayısındaki artışla beraber sosyal ve politik nedenlerden ötürü sağlık ve rehabilitasyon merkezlerinin modernize edilmesi, engelli haklarına ve rehabilitasyon kavramına yönelik hukuki düzenlemeler ile altyapı ve bir fon oluşturulması gereklilik haline gelmiştir (Sevil, 2015:18).

Terapatik rekreasyon kavramının sistematik gelişimi ve bir meslek olarak görülmesinde, hem klinik hem de toplumsal temelli çalışma yapan liderler kronolojik sıralamaya göre aşağıdaki şekildedir:

Paul Haun: 1940-1950 yılları arasında rekreasyon aktivitelerini yazı ve sunumları ile desteklemiş ve hastaların psikolojilerinin terapatik rekreasyon yöntemleri ile düzeltilebileceğini savunmuştur.

Carl Menninger: Rekreasyon aktivitelerinin tedavi süreçleri üzerindeki olumlu etkilerini savunmuş ve Menninger kliniklerinin kurucusu olmuştur.

Ethel Kennedy: Zihinsel ve psikolojik hastaların toplumsal yönden tedavilerinde rekreasyon aktivitelerinin yaygınlaşması gerekliliğini savunmuş ve en önemlisi Özel olimpiyatların yapılmasında önyak olmuştur.

Howard Rusk: Fizik tedavi(rehabilitasyon) gören bireylerde kişisel ve grup rekreasyon aktivitelerinin tedaviye doğrudan ve olumlu etkilerinin olduğunu belirtmiştir (Austin ve Crawford, 2001:26).

Menninger ve McColl savaş sonrası sağlık sistemi ve toplumsal boyut bakımından rekreasyon ve serbest zaman aktivitelerinin terapatik değerlerini araştırarak terapatik rekreasyonun, rekreasyon aktiviteleri ve serbest zaman

deneyimiyle direkt olarak ilişkisinin varlığını, iş terapisi ya da eğitsel terapi ile bir bağı olmadığını ve farklı kavramlar olarak değerlendirilmesi gerektiğini gündeme getirmişlerdir. Romney ise terapatik rekreasyon için hastane rekreasyonu vb.olguların tedavi sürecinde zaruri olmadığını ve hastaların ya da özel bireylerin boş zamanlarını değerlendirmek için istediklerini özgürce yapabilecekleri bağımsız bir aktivite programı özelliğinde olmasının gerekliliğinden bahsetmiştir (Robertson ve Long, 2008:20).

1950'lerde başta Amerikan Sağlık, Beden Eğitimi ve Rekreasyon Birliği (AAHPER) olmak üzere, terapatik rekreasyon ile ilişkili olabilecek kurum ve kuruluşların oluşturulması ile ilgili uğraşlar önem kazanarak rekreasyonel terapi kavramı dikkat çekmeye başlamıştır. Bu dönemde kurulan AAHPER ile rekreasyonel aktivitelerin tedavi sürecindeki rolü belirgin şekilde vurgulanmıştır. Terapatik rekreasyonun felsefede benimsenerek kavramsal olarak kullanılmaya başlanması boş zamanı değerlendirilme ve rekreasyon aktivitelerinin bir terapi tekniği olarak kullanılmasıyla olmuştur (Sevil, 2015:19).

Terapatik rekreasyonun ütöpik yılları (1966-1984): 14 Ağustos1965'te beş farklı organizasyon bir araya getirilerek Ulusal Rekreasyon ve Park Kurumu (NRPA) kurulmuştur. Bu dönemde terapatik rekreasyon aktivitelerinin meydana getireceği faydalar teorik anlamda değerlendirilerek buna bağı yasal ve tüz el düzenlemelerin altyapısı oluşturulmuş ve terapatik rekreasyon faaliyetlerinin profesyonelleşmesinin önü açılmıştır.Bir diğ er önemli görülen mevzu ise toplumun temelde oldu ğ u terapatik rekreasyon yaklaşımında bireylere yeni rekreasyonel aktivite ve alan olanakları meydana getirme yönlü bütünleş ik rekreasyon yaklaşımı popülerlik kazanmıştır. Bu yaklaşım dahilinde terapatik rekreasyon hizmeti üç şekilde sağ lanmaktadır:

- Toplumla yeniden bütünleş tirme (hastaneden eve)
- Topluma uyum sağ lama ile bütünleş tirme (boş zaman katılımları ile destek)
- Toplum u geliş tirme (gerekli fiziki yapıları oluşturmak, özel eğitimler hazırlayıp sunmak, paralimpik oyunları düzenlemek)(Sevil, 2015:19).

Terapatik rekreasyonun bölünme yılları (1985- Günümüz): 1985 yılı ve sonrasında günümüze kadar Amerikan Terapatik Rekreasyon Kurumu (ATRA) ve Ulusal Terapatik Rekreasyon Derneği (NTRS) kurularak, terapatik rekreasyonun klinik hizmet ve etkinliğindeki yararları ve insan sağlığına pozitif faydalarına dikkat çeken onlarca çalışma yapılmıştır. ATRA ve NTRS' nin genel ve ortak misyonu özel gruba dahil olarak adlandırılan bireylerin sağlıklarını ve bağımsızlıklarını kazanmaları ve kendilerini iyi hissetmelerinin yanında bireylerin tedavi ve terapi süreçlerinde terapatik rekreasyonun eğlenceli ve keyifli bir ortamda olabileceğini vurgulamışlardır (Robertson ve Long, 2008: 25-27).

2.6. Terapatik Rekreasyonun Yararları

2.6.1. Psikolojik Yararları

Terapatik rekreasyon özel durumdaki bireylerin içinde yaşadığı sıkıntıları ile baş edebilmesine, yaşamındaki engelleri aşması ve mücadele etmesine, diğer bireyler ile olan ilişkisine uyum sağlaması ve olumlu düşünmesine “uygulamaları” ile psikolojik anlamda yardımcı olmaktadır (Sevil, 2015:24).

Hayatta karşılaşılan her türlü zorluk durumunda ortaya çıkan bunalım ve kaygı durumunu azaltarak depresyonu önlemede ve stresle başa çıkmayı kolaylaştırmada, düzenli şekilde yapılan serbest zaman ve rekreasyon aktivitelerine katılımın psikolojik sağlıkta olduğu gibi beden sağlığında da olumlu yönde etkiler göstermektedir (Sevil, 2015:24).

Terapatik rekreasyon program ve uygulamalarının önemli kullanım alanlarından özel grup mensubu bireylerin gündelik yaşamı sürdürebilme kabiliyetlerini geliştirmesi, temel bilişsel ve sosyal kabiliyetlerinin edinilmesi ve toplum bilincinde hayata adapte olacak biçimde kullanılmasına yardımcı olur. McLean ve Yoder sosyo-psikolojik bakımdan mühim bir destek sağlayan terapatik rekreasyonun duygu kontrolünde de etkili bir yöntem olduğunu bildirmişlerdir. Başlıca olarak bireylerin uyum bozukluğu, can sıkıntısı, pasiflik, bunalım hatta depresyon gibi sıkıntıları en aza indirmede ya da ortadan kaldırmada rekreatif

aktivitelerin olumlu psikolojik efekt gösterdiklerinin altını çizmişlerdir (McLean ve Yoder, 2005:112).

2.6.2. Sosyal Yararları

Kişinin yaşamı boyunca iyi halde olmasını sağlayan en önemli faktörlerden biri de sosyalliktir. Terapatik rekreasyon uygulamalarında kişiye, takım içi çalışma, işbirliği yaparak yardımlaşma ve dayanışma, kendi beceri ve kabiliyetlerinden yararlanma imkânı sağlayan boş zaman aktivitelerine katılım, kişinin sosyal yaşam yeteneklerini arttırarak iletişim ve stres kontrolü becerilerini geliştirerek kendini zenginleştirme fırsatı yaratmaktadır (Phan, 2011:8).

Otizimli çocuklar üzerinde yapılan araştırma sonuçlarında sosyalleşme açısından spora katılımın faydalı olduğunu göstermektedir. Özellikle otizimli çocuklarda sıklıkla görülen göz temasından kaçınma ve sürekli tekrar edilen davranış biçimlerinin en aza indirilmesinde sportif terapi çalışmalarının yararlı olduğu belirtilmektedir (Atalay ve Karadağ, 2011:227-232).

2.6.3. Fiziksel Yararları

Terapatik rekreasyonun psikolojik ve sosyal faydalarının yanında kemik dansitesi, esneklik, hareketlilik ve kas kuvveti vb. sağlıklılık belirtilerini arttırarak sigara vb. tütün mamulleri, alkol ve uyuşturucu gibi bağımlılık yapıcı ve sağlığa zararlı alışkanlıklarından uzak tutmaktadır. Kişinin özgüvenini arttırmasında etkili olarak özgür, bağımsız ve iç denetim kabiliyetlerini kazanmada yardımcı olmaktadır. Kısaca bu bağlamda bireyin genel sağlık durumunu olumlu etkileyerek, yaşam tatmini ve kalite algısını olumlu bir şekilde etkilemeye yarar sağlamaktadır. (Stumbo ve Peterson, 2010:7).

2.7. Terapatik Rekreasyon Katılımcıları

Terapatik rekreasyon katılımcıları bedensel ve ruhsal açıdan hasta, sigara, alkol ya da uyuşturucu bağımlısı, yaşlı ve yardıma muhtaç, yaşadıkları zorlu ve kötü

olayları atlatmaya çalışan bireyler gibi geniş bir yelpazeden oluşmaktadır. Örnek verecek olursak; otizm, alzheimer ve bunama gibi zihin hastalıkları ile kanser, AIDS gibi akut veya kronik hastalıklar ve bunların dışında çeşitli kazalar sonucu veya doğuştan fiziksel engelli bireyleri kapsamaktadır (Sevil, 2015:13).

Çocukluk, ergenlik ya da gençlik çağında kendini başarısız hissetme, arkadaş ve akran gruplarından soyutlanma, özgüvensizlik, iştahsızlık, aşırı yeme bozukluğu, gibi çeşitli problemler ile mücadele eden bireyleri ve hiperaktivite ya da dikkat eksikliği problemi olan çocukları içermektedir (Sevil, 2015:13).

Bağımlılık grubunda alkolizm, uyuşturucu bağımlılığı, sigara ve tütün mamulleri ve yeme bozukluğu ya da bağımlılığını kapsarken son yıllarda sık sık karşılaşılan internet ve sosyal medya bağımlılığını da kapsamaktadır. Evsiz, yoksul ve kurum, kuruluş ya da aileden veya yabancı kişilerin desteğine gereksinim duyanlar ise yardıma muhtaç bireyler olarak görülmektedir (Sevil, 2015:14).

Savaş ya da doğal afet mağduru, çeşitli sebeplerle iltica etmek zorunda kalan (mülteci) veya göçen (göçmen), şiddet mağduru, mahkum ve çocuk yaşta anne olanlar gibi hayatta ağır mücadelelerle karşılaşan bireyler hayata adapte sorunu yaşayanları içermektedir.

Yaşlı kimseleri ise üç gruba ayırmak mümkündür; İlk grup olarak yatalak olarak adlandırılan, bazı hastalıklar nedeniyle yatağa bağlı olarak hayatını devam ettirebilen ve başka insanlar tarafından ihtiyaçları karşılanan yaşlılar yer almaktadır. İkinci grup olarak kronik ya da akut hastalık veya hastalıklar geçiren yaşlı bireyler bulunmaktadır ve hastalık ile yaşlılık dönemini kolay, rahat ve mutlu sürdürebilmeleri için hastalığını kabullenmeli ve sorumluluklarını öğrenmek amacıyla terapatik rekreasyon aktivitelerine katılırlar. Son grup olarak ise, bir hastalığı bulunmamasına rağmen yaşlılığa dayalı duygusal, psikolojik veya sosyal adaptasyon problemi yaşayan ya da emekli olup yepyeni bir hayat düzenine girmiş bireyleri içermektedir (Sevil, 2015:15).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MÜLTECİ

Sığınma olgusunun uluslararası hukuktaki temeli; Birleşmiş Milletler Genel Kurulu (BMGK) tarafından 1948 yılında kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirisi (İHEB) ile atılmıştır. Bildiri’de; tüm insanların; ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayırım gözetmeksizin bildiride yer alan haklar ve özgürlüklerden eşit şekilde yararlanacakları kabul edilmiştir. Bildiri’nin 13. maddesinin ikinci paragrafında; herkesin kendi ülkesi de dâhil olmak üzere herhangi bir ülkeden ayrılmak ve kendi ülkesine geri dönmek hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Aynı şekilde, Bildiri’nin 14. maddesinde açıkça belirtildiği üzere; zulüm altındaki tüm insanların başka ülkelere sığınma hakkı vardır. Ancak yine Bildiri’nin aynı maddesinde yer alan bir hususun dikkate alınması gerekmektedir; gerçekten siyasi nitelik taşımayan suçlar ve Birleşmiş Milletler (BM) amaç ve ilkelerine aykırı eylemlerinden kovuşturma altında bulunanların bu haktan yararlanamayacağı belirtilmiştir (Akdağ, 2017:3).

3.1. Uluslararası Hukuka Göre Mülteci Kavramı

Günümüzde kabul edilen ve uygulanan uluslararası hukukta mülteci kavramının temeli, 1951 Tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Birleşmiş Milletler Cenevre Sözleşmesi-1951 Sözleşmesi ve Sözleşme üstünde değişiklik getiren 1967 Tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Protokol-1967 Protokolü ile atılmıştır. 1951 Sözleşmesi ile ilk kez uluslararası hukukta mülteci tanımına yer verilmiştir. 1951 Sözleşmesi metninde açıkça ifade edilen ve mülteciliğin temel unsurlarını oluşturan ırkı, dini, tabiiyeti, belirli bir sosyal gruba mensubiyeti ya da politik fikirleri nedeniyle mültecilerin yaşam ve özgürlüklerinin tehlike altında olabileceği bir yere geri gönderilmelerini yasaklayan geri gönderilmeme (non-refoulement) prensibine de yer verilmiştir (Çiçekli, 2014:227). Bunun yanında

mülteci kavramının kabulü ile birlikte genel siyasette büyük bir değişiklik yaşanmış ve mülteciler daha önceleri gerçekleştiği gibi, grup bazında değil birey bazında ve her somut olayın niteliğine göre değerlendirilme imkânına sahip olmuştur (BMMYK/UNHCR, 2001:24).

3.1.1. 1951 Tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Birleşmiş Milletler Cenevre Sözleşmesi ve 1967 Tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Protokol

1951 Sözleşmesi'nin 1. maddesinin (A) fıkrasının 2. bendinde mülteci tanımı yapılmıştır. Bu tanıma göre mülteci;

1 Ocak 1951'den önce meydana gelen olaylar sonucunda ve ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen; yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen her şahıstır.

Sözleşmenin 1. maddesinin (B) fıkrasının 1. bendinde ise coğrafi sınırlama ile ilgili hükme yer verilmiştir. Bu maddeye göre;

İş bu Sözleşme'nin amaçları bakımından kısım A, Madde 1'deki 1 Ocak 1951'den önce meydana gelen olaylar ifadesi ya,

(a) 1 Ocak 1951'den önce Avrupa'da meydana gelen olaylar veya

(b) 1 Ocak 1951'den önce Avrupa'da veya başka bir yerde meydana gelen olaylar anlamında anlaşılacak ve her Taraf Devlet bu Sözleşme'yi imzaladığı, tasdik ettiği veya ona katıldığı sırada bu Sözleşme'ye göre taahhüt ettiği yükümlülükler bakımından bu ifadenin kapsamını belirten bir beyanda bulunacaktır.

(2)a şıkkını kabul eden her Taraf Devlet, herhangi bir zamanda Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne göndereceği bir notla, b şıkkını kabul ettiğini duyurarak yükümlülüklerini genişletebilir.

Sözleşme, bu hüküm ile taraf olan devletlere, Avrupa dışında başka bir yerde meydana gelen olaylar sonucunda da, kişilere mülteci statüsü tanıma serbestisi getirmiştir. Türkiye bu Sözleşmeyi 29 Ağustos 1961 Tarih ve 359 Sayılı Kanun ile ihtirazi kayıt ile onaylamıştır (Akdağ, 2017:5).

1951 Sözleşmesi'nin hazırlanmasında, iki amaç dikkat çekmektedir; ilki mültecilerin temel hak ve özgürlüklere sahip olabilmesi, ikincisi ise, işbirliğini sağlayarak yük paylaşımını gerçekleştirmek ve devletler arasında yaşanabilecek bir gerilimin önüne geçmektir (Güler, 2016:50).

1967 yılında BMGK tarafından, Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Protokol kabul edilmiştir. Bu Protokol, 1951 Sözleşmesi'ne taraf olmaksızın isteyen bütün devletlerin katılabileceği bağımsız bir belgedir (Çiçekli, 2014:228).

1967 Protokolü'nde belirtildiği üzere, Sözleşme kapsamına giren bütün mülteciler, Ocak 1951 sınırlamasına bakılmaksızın, eşit hukuki statüden yararlanmalıdır. Bu düzenleme ile 1951 Sözleşmesi'nde belirlenen mülteci tanımının evrenselleşmesi ve dünya çapında gelişen evrensel mülteci hareketlerine cevap vermesi amaçlanmıştır (Akdağ, 2017:6).

Türkiye 1967 Protokolü'nü imzalayıp onaylayarak tarih sınırlamasına son vermiş, 1951 tarihinden önce olması koşulunu kaldırmıştır.

1951 Sözleşmesi ve 1967 Protokolü'ndeki tanıma göre mülteci;

Irkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen; yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında

bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen şahıstır.

Bu tanıma göre bakıldığında, dört temel özellik öngörülmektedir;

- Menşei ülkesi dışında bulunma,
- Bu ülkenin korumasından yararlanamama veya yararlanmak istememe yahut bu ülkeye dönememe veya dönmek istememe,
- Haklı bir zulüm korkusuna sahip olma,
- Bu zulüm korkusunun ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri nedeniyle oluşması(Çiçekli, 2014:246).

Sığınmacı ve mülteci kavramları literatürde zaman zaman birbirleri yerine kullanılan, zaman zaman da ayrılan iki kavramdır. BMGK tarafından kabul edilen İHEB ve BM Ülkesel Sığınma Bildirisi'nde sığınma terimleri kullanılmaktadır. Mülteci, mültecilik statüsünü hukuken elde etmiş bireyken; sığınmacı, mültecilik başvurusu incelemede olan ve bu inceleme sırasında geçici koruma statüsünde olankişidir. Uluslararası hukuka göre, bir kişi Sözleşme kriterlerine uygun bulunduğu andan itibaren, mülteci olarak kabul edilir. Mültecilik statüsünün tanınması; duyurma niteliğinde olup, bu kişi tanınmadan dolayı mülteci statüsünü kazanmaz, aksine mültecilik kriterlerine sahip olduğu için mülteci olarak tanınır (BMMYK, 2001:48; Çiçekli, 2014:246; Akdağ, 2017:7).

3.1.2. Mülteci Statüsünün Tespiti

1951 Sözleşmesi'ndeki tanımdan da anlaşılacağı üzere, mülteciliğin kazanılması için bazı koşulların gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu koşullardan ilki; menşei ülkesi dışında bulunma, yani bulunduğu ülke açısından yabancı olma koşuludur. Bunun dışında Sözleşmedeki tanımdan çıkan; ırk, din, milliyet, siyasi düşünce ve belirli bir sosyal gruba mensubiyet şeklinde belirlenen nedenlerle haklı bir zulüm korkusu altında bulunmasıdır(Odman, 1995:84).

3.1.2.1.Yabancı Olma Koşulu

Sığınmacıların, mülteci olarak statülerinin belirlenebilmesi için öncelikle, kişilerin menşe ülkelerinin tespit edilmesi önem taşımaktadır. Sığınmacının menşe ülkesi tespit edilirken öncelikle, bir devletle arasında vatandaşlık bağı olup olmadığı tespit edilir. Ancak, bununla alakalı belli başlı bir kural oluşturulmamıştır. İlk etapta kimlik, pasaport gibi bu hukuki bağı kanıtlayan araçların varlığına bakılır, ancak bu belgelerin özellikle de ani kaçış durumlarında kişilerin ellerinde olması beklenemez. Bu tarz bir durumda, sığınma başvurusunda bulunan kişinin ifadeleri geçerli kabul edilerek, bu iddialar değerlendirilmektedir. Vatandaşlık, hiçbir şekilde ispatlanamıyor ise, kişiler vatansız olarak değerlendirilecektir (Öztürk, 2015:198-199).

Mülteci statüsünde aranan ilk koşul kişinin vatandaşı olduğu veya ikamet ettiği ülkenin dışında bulunması gereğidir. Birden çok vatandaşlık taşıyan kişiler açısından, vatandaşlığı bulunan her bir ülkenin korumasından yararlanamıyor olması gerekir, aksi takdirde, bu ülkelerden herhangi birinin korumasından yararlanıyor ise, mültecilik statüsü dışında tutulur. Vatansız kişiler; hiçbir devlet tarafından vatandaşlığa kabul edilemeyen veya vatandaşlığı olmasına karşın, bu vatandaşlığını, hukuki ya da fiili nedenlerle kaybettikten sonra herhangi bir devletten vatandaşlık kazanamayan kişilerdir (Çiçekli, 2014:255-256).

3.1.2.2. Korku, Baskı ve Zulüm Oluşturan Nedenler

Mülteci hukuku bakımından, korku unsuru geniş olarak ele alınmıştır ve doğrudan doğruya zulme uğrama yanında, zulme uğrama riski ve korkusu da kabul edilmiştir. Kişilerin mensup oldukları grup içerisinde, başka bir kişinin yaşadığı baskı ve zulüm sonucu korkmaları haklı bir korku sebebi kabul edilmektedir. İnsanların korku karşısında verecekleri tepkiler aynı olmadığı için, öznel unsurların da dikkate alınması gerekmektedir. Öznel unsurlar olarak, kişinin başvurusuna temel teşkil eden tüm unsurlar dikkate alınmalıdır. Nesnel unsur olarak, kişinin ülkesinde yaşanan koşulların bilinmesi gerekmektedir. Ayrıca, haklı neden ile korkma bir zulümden kaynaklanmalıdır. Zulüm kavramının evrensel bir tanımla ele alınmasının

zorluğu karşısında, her bir olayın ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir(Çiçekli, 2014:257).

Bunun yanında, Sözleşme'nin Türkçeye çevirisi sırasında zulüm, takibata uğrama olarak yazılmıştır, oysa takibat kelimesi yetkili makamlar tarafından uygulanan bir eylem olarak anlaşılmaktadır, ancak zulüm sadece yetkili makamlar eliyle değil, kanunlara uygun davranmayan kesimlerce de gerçekleştirilebilir. Örneğin; İran'da mollalar, ahlak polisleri gibi çeşitli gruplar tarafından özellikle kadınlara baskı uygulanmaktadır. Kadınların, giyim kuşamları, çalışmaları, sokakta yürümeleri dahi devlet dışı bu aktörler tarafından kontrol edilmekte, gerekirse cezalandırılmakta ve yetkili makamlar bu duruma sessiz kalmaktadır. Bu nedenle, zulüm kavramı geniş kapsamda ele alınmalı ve insan haklarının ciddi şekilde ihlali zulüm olarak kabul edilmelidir(Odman, 1995:101). Bir diğer görüşe göre zulüm kavramının net olarak tanımlanmamasının, geniş yorum olanağı sağlanması açısından olduğu düşünülse dahi aynı şekilde egemen devletlere dar yorum imkânı sağlayabilmekte ve belirli sorumluluklar altına girmekten kaçınmalarına neden de olabilmektedir(Güler, 2016:50).

Korku, baskı ve zulmü oluşturan nedenler, kişinin ya doğuştan sahip olduğu ya da sonradan kazanılsa dahi, kişiye sıkı sıkıya bağlı olan; ırk, din, milliyet, belirli bir sosyal gruba mensubiyet ya da siyasi düşünceleridir(Odman, 1996:11). Başvuru sahibinin hissettiği zulüm korkusunun, bu nedenlerden hangisinden kaynaklandığının bilinmesi gerekmektedir. Ancak, çoğu zaman bu sebepler iç içe geçmiş olabilmekte ya da bir kişide nedenlerin birden fazlası da bulunabilmektedir(Çiçekli, 2014:257).

Irk:1951 Sözleşmesi'nde tanımlanan bir unsur olduğu için, BM 1966 Tarihli Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Sözleşme'nin28 1. maddesindeki tanım benimsenerek; ırk teriminin; ırk, renk, soy veya ulusal ya da etnik köken ayrımlarını içerecek şekilde anlaşılması gerekmektedir. Bu belirlemede, klasik anlamdaki ırk ayrımının yanında, fiziksel ve kültürel farklılıkları olan Yahudiler, çingeneler gibi, toplum grupları da yer almaktadır (Odman, 1995:101).

Sözleşme’de bahsedilen ırk terimi, bütün etnik grupları kapsamına almakta ve geniş çerçevede yorumlanmaktadır. Mülteci statüsünün kazanılmasında belirli bir ırka sahip olmak, tek başına yeterli değildir. Bu ırka mensubiyet dolayısıyla bir zulmün varlığı ve bu durumun kanıtlanması gerekmektedir (Akdağ, 2017:11).

İrka dayalı baskı ve zulüm, çoğunluk grup ya da azınlık grup içerisinde yer almakla bağlantılı değildir. İktidar, azınlık grup elinde ise, çoğunluğu oluşturan gruba da baskı ve zulüm gerçekleştirilebilir. Bu baskı ve zulüm; bir ırksal gruba mensup olan kişileri keyfî olarak tutuklama, yasalara aykırı olarak hapsedme, toplumsal yaşama katılmalarını engelleme, toplumun genelinden ayrı yerlerde yaşamaya zorlama, zorunlu çalışmalara tabi tutma, her türlü gelişmelerini engelleme şeklinde olabilir. Bunun yanı sıra bir diğer görüşe göre; kişinin mensup olduğu ırk ile ilgili kendi algısı ve başkalarının algısı önemsenmelidir(Dost, 2014:37).

Milliyet: Milliyet kavramı ile ırk kavramı oldukça paralel, iç içe geçmiş, hatta çoğu zaman birbirleri yerine kullanılan kavramlardır. Milliyet kavramını, hukuki tabiiyet, vatandaşlık gibi, bir devlete hukuken bağlı olmanın yanında, belirli bir etnik gruba, bir dil grubuna bir kabileye ait olmak şeklinde de anlamak gerekir(Odman, 1995:106). Doktrinde de aynı şekilde, milliyet teriminin sadece vatandaşlık bağı ile anlaşılması gerektiği kabul görmüştür. Bunun temel nedeni; bir devletin kendi vatandaşına, vatandaşlık statüsü sebebiyle zulüm etmesinin gerçekleşmesinin çok mümkün görülmemesidir. Ancak, vatandaşlık statüsü geniş yorumla ele alınırsa, vatandaşlıkla bağlantılı hakların uygulanmasında ciddi bir ayrımcılık gerçekleşebilir ve bireyler vatandaşlık haklarından yararlanamayabilirler. Bunun yanında, devletler tarafından, tam bir vatandaşlık ihdas edilmeyen ya da vatandaşlıktan çıkartılan kişilerin, milliyetleri dolayısıyla baskı ve zulüm ile karşılaşması mümkündür(Öztürk, 2015:272-273). İsrail Devleti’nde yaşayan Filistinliler veya çeşitli uluslardan oluşan bir ülke olarak, Eski Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği, örnek gösterilebilir (Akdağ, 2017:12).

Din: Başta İHEB olmak üzere, pek çok uluslararası düzenleme, kişinin din ve vicdan özgürlüğünü güvence altına almaktadır. İHEB 18. maddesinde de açıkça görüleceği gibi; “Herkesin düşünce, vicdan ve din özgürlüğü vardır. Bu hak, din

inancını değiştirme özgürlüğünü ve din ya da inancını, tek başına ya da topluca ve açık ya da özel olarak öğretim, uygulama, tören ve ibadet yoluyla açıklama özgürlüğünü içerir.” Bunun yanında, BM. Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi de benzer biçimde din ve vicdan hürriyetini koruma altına almaktadır. BMGK tarafından kabul edilen 1981 Tarihli ve 36/55 Sayılı Din veya İnanca Dayanan Her Türü Hoşgörüsüzlüğün ve Ayrımcılığın Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri’de de, düşünce, vicdan ve din özgürlüğü tanımlanarak, ayrımcılığın anlamı ve yasaklanması düzenlenmiştir(Akdağ, 2017:13).

Dinsel nedenlerden kaynaklanan baskı ve zulüm, çok çeşitli şekillerde meydana gelebilir; ibadetin engellenmesi, dini eğitimin engellenmesi veya belirli bir dinsel gruba ait olunması dolayısıyla ayrımcı önlemlerin alınması gibi (Çiçekli, 2014:258).

Din ayrımcılığı, kişilere inanma ya da inanmama durumu sonucunda farklı muamele etmektir. Bir kişi, kanun önünde eşitlik, adalet sürecinde eşitlik, kamu hizmetlerinden yararlanmada eşitlikten, dinsel tercihleri nedeniyle ayrı tutuluyor ve eşitsizlikle karşı karşıya kalıyorsa dinsel ayrımcılık söz konusudur. Dini ayrımcılık, kişiye dini dolayısıyla kötü davranmayı da kapsar. Din ayrımcılığı bazen doğrudan, bazen dolaylı yoldan gerçekleşebilir. Dolaylı ayrımcılığa örnek olarak, kişilerin türban, burka gibi dini sembol olarak kabul edilebilecek kıyafet türleri ile bir yere alınmaması gösterilebilir (Akdağ, 2017:13).

Belirli Bir Toplumsal Gruba Mensubiyet: 1951 Sözleşmesi’nde açıkça bir tanım yine yapılmamış olmakla birlikte; kadınların, aşiretlerin, homoseksüellerin bir toplumsal grup oluşturduğu kabul edilmiştir. Bunun yanında; mülkiyet sahipleri, bir dile mensup azınlıklar, bazı dernek üyeleri, çiftçiler, işçiler gibi gruplar da sayılabilir. Belirli bir toplumsal grup; aynı alışkanlıklara, sosyal statülere ve geçmişe sahip kişiler olarak anlaşılabilir. Toplumsal grup kavramı, genişlemeye müsait ve ucu açık bir kavramdır. Belirli bir grup insanın toplumsal grup oluşturabilmesi için, etnik, kültür, dil, ekonomik faaliyet gibi, ortak değerlere sahip olması gerekmektedir (Özkan, 2017:100; Çiçekli, 2014:259-260).

Siyasi Düşünce: Düşünce ve ifade özgürlüğü; İHEB, BM, Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi ile İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nde güvence altında olan hak ve özgürlüklerden biridir. İltica başvurusunda bulunan kişinin, hükümetle farklı görüşlerde olması yeterli değildir. Bu görüşleri sebebiyle, baskı ve zulüm tehlikesi ile karşı karşıya bulunması gerekmektedir. Bunun dışında, siyasi düşünce nedeniyle, baskı ve zulmün gerçekleştiği iddiasının kabulü için, kişiye yönelik eylemlerin ağır ve ciddi olması gerekmektedir (Akdağ, 2017:21).

3.2. Türk Hukukuna Göre Sığınmacı, Mülteci, Şartlı Mülteci, İkincil Koruma ve Geçici Koruma

Türkiye, tarihi boyunca çeşitli nedenlerle göç ve iltica eden kişilerin yoğunlukla kullandığı bir ülkedir. Bu nedenlerin başında, jeopolitik konumu gelmektedir; Türkiye, Avrupa ve Ortadoğu arasında tampon bir bölge oluşturmaktadır, bunun yanında Afrika, Asya ve Avrupa'yı birleştiren Akdeniz üzerinden gerçekleştirilen transit göçlerin yoğunlukta olduğu bir ülke konumundadır. Bu düzensiz göç hareketlerinin, ülkemiz üzerinde gerçekleşmesini, salt olarak coğrafi konumuna bağlamamak gerekir. Bunun dışında; Türkiye'nin AB ülkelerine göre, vize uygulamalarının daha esnek olması, sığınmacılık konusunda direkt muhatap olunabilecek Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (BMMYK) ülkede faaliyet göstermesi ve insan kaçakçılığının ülkede yer bulabilmesi de bu nedenler arasındadır. Türkiye, bu özellikleri dolayısıyla yoğun sığınmacı hareketlerine açık bir konumdadır ve üçüncü bir ülkeye gitmek isteyen sığınmacıların da yoğunluklu olarak tercih ettiği bir ülkedir (Odman, 1995:111).

Türkiye'nin ulusal mevzuatının temelini de 1951 Sözleşmesi oluşturmakta ve mevzuat bu coğrafi çekince üstünden şekillenmektedir. Türkiye'de ulusal mevzuat sırasıyla, 1994 yılında kabul edilen Türkiye'ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye'den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılar ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik-İltica Yönetmeliği, (YUKK) kapsamında incelenecektir.

3.2.1. 1994 İltica Yönetmeliği

İç hukukumuzda 1994 yılında kabul edilen İltica Yönetmeliği'ne kadar, sığınma ve iltica konusunda bütünleşik bir mevzuat bulunmamakta, bunun yerine çeşitli kanunlarda yer alan hükümlerle çözüm sağlanmaya çalışılmaktaydı (Parlak ve Şahin, 2015:71). İltica Yönetmeliği ile ilk kez geçici koruma ve kitlesel sığınma ile ilgili hükümlere yer verildiğini görmekteyiz(Çiçekli, 2014:321). İltica Yönetmeliği'nin amaç başlıklı 1. maddesinde yer alan düzenlemeye göre, Yönetmelik; 1) Ülkemize münferiden iltica eden, 2) Başka ülkelere iltica etmek üzere ülkemizden ikamet izni talep eden, 3) Topluca iltica veya sığınmak amacıyla sınırlarımıza gelen yabancılara, 4) Olabilecek nüfus hareketlerine uygulanacaktır. Yönetmeliğin 3. maddesinde ise mülteci ve sığınmacı tanımlarına yer verilmiştir;

Mülteci; Avrupa'da meydana gelen olaylar sebebiyle ırkı, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle takibata uğrayacağından haklı olarak korktuğu için vatandaşı olduğu ülke dışında bulunan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden istifade edemeyen veya korkudan dolayı istifade etmek istemeyen ya da uyuşu yoksa ve önceden ikamet ettiği ülke dışında bulunuyorsa oraya dönmeyen veya korkusundan dolayı dönmek istemeyen yabancıyı,

Sığınmacı: ırkı, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle takibata uğrayacağından haklı olarak korktuğu için vatandaşı olduğu ülke dışında bulunan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden istifade edemeyen veya korkudan dolayı istifade etmek istemeyen ya da uyuşu yoksa ve önceden ikamet ettiği ülke dışında bulunuyorsa oraya dönmeyen veya korkusundan dolayı dönmek istemeyen yabancıyı ifade eder.

Yönetmelik'te yer alan mülteci ve sığınmacı kavramları, coğrafi çekince nedeniyle, uluslararası hukuktan farklı anlamda kullanılmaktadır. Uluslararası hukukta, şartları taşıyan bir sığınmacının mülteci statüsü kazanması mümkünken, hukukumuzda sadece Avrupa ülkelerinden gelen kişilere mültecilik statüsü verilmesi

nedeniyle, sığınmacı statüsü verilen kişinin, mülteci statüsü alabilmesi mümkün değildir(Çiçekli, 2010:337).

Yönetmeliğin 4. maddesine göre, ikamet izni için başvurulacak makam valiliklerdir. 6. maddeye göre, ikamet iznine karar verme yetkisi ise, İçişleri Bakanlığına verilmişti, Bakanlık uygun göreceği hallerde, bu yetkiyi valiliklere devredebilmektedir. Yönetmeliğin 3. bölümü; sığınmak amacıyla, topluca sınırlarımıza gelen yabancılara ve olabilecek nüfus hareketlerine karşı alınacak tedbirleri düzenlemekteydi. Bu bölüm içerisinde yer alan 8. maddeye göre; uluslararası hukuktan kaynaklanan yükümlükler saklı kalmak koşuluyla ve aksine bir karar alınmadıkça, sınırda durdurulması ve sığınmacıların sınırı geçmelerinin önlenmesi esas alınmaktaydı. Bu maddeye bir eleştiri bulunmaktadır; uluslararası hukukta güvenli bölgeye kabul sığınmanın temellerindedir ve bu anlamda bu madde uluslararası hukukla bağdaşmamaktadır. Yalnız, maddenin başında uluslararası hukuka yapılan atıfla, bir anlamda geri göndermeme ilkesinin de gözetildiği anlaşılabilir (Çiçekli, 2014:321).

İltica Yönetmeliği'nin 4. Bölümü ise; sınırlarımıza topluca gelen veya sınırlarımızı topluca geçen mülteci ve sığınmacıların ülkemize kabulünü düzenlemekteydi. Ancak bu maddede kabul usulü ile ilgili açık bir düzenleme yapılmamıştır, bunun nedeni; idari makamın takdir ve yetkiyi elinde tutmak istemesinden kaynaklandığı düşünülebilir. 4. bölüm içerisinde yer alan 9. maddede; muharip yabancı ordu mensuplarının ve sivillerin birbirlerinden ayrılacağı ve mülteci ve sığınmacıların silahlardan arındırılacağı düzenlenmişti. 10. madde ise; Türkiye' den iltica talep edenlerin veya sığınmacıların ülkede buldukları süre içerisinde, devletin himayesi altında bulduklarını belirtmekte ve güvence altına almaktaydı. Aynı şekilde, Yönetmeliğin 11. maddesi ile kampların; Genelkurmay Başkanlığı'nın koordinasyonu ile İçişleri Bakanlığı'nın tespiti sonucu valiliklerce kurulması öngörülmekteydi. 11. madde ile ilişkili olarak 14. maddeye göre; kampların yönetimi ve buradaki mülteci ve sığınmacıların muhafaza ve disiplinin valilikler tarafından sağlanması hüküm altına alınmıştı. Son olarak 26. madde incelenecek olursa, bu maddeye göre; topluca sığınan ve topluca iltica eden

mültecilerin; savaş, silahlı çatışma veya krizin sona ermesi durumunda, uyruğu buldukları devlete iade edilecekleri belirtilmekteydi. Bu düzenlemeden anlaşılacağı üzere, Yönetmelik; kitlesel sığınma arayan kişilere sadece geçici koruma sağlamaktaydı(Odman, 1995:184; Çiçekli, 2014:322).

Bütün bu düzenlemelere rağmen, 1994 Yönetmeliği mülteci hukuku konusundaki eksikliği tam olarak giderememiştir. Bu sebeple, İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 2005 yılında Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilen ve Türkiye'nin iltica politikasında önemli değişiklikler doğuran eylem planına da değinilmelidir. Bu eylem planında; uluslararası mevzuata uyum sağlanabilmesi için yapılması gereken hukuki düzenlemeler, idari ve fiziki altyapıların geliştirilmesine yönelik atılması gereken adımlar, gerçekleştirilmesi gereken yatırım ve tedbirler belirtilmiştir. Aynı zamanda, bu ulusal eylem planında coğrafi kısıtlamanın sebepleri ve bu kısıtlamanın kaldırılması için gerekli şartlara da yer verilmiştir. Bu ulusal eylem planında, yer alan hususların pek çoğu YUKK'nda yer almıştır (Parlak ve Şahin, 2015: 72-73).

Ülkelerinde meydana gelen iç savaş ve bölünme dolayısıyla Türkiye Cumhuriyeti topraklarına sığınma talebiyle gelen Suriye vatandaşları, kitlesel akın unsuru bulundurduğundan YUKK'a göre "geçici koruma" statüsü altında bulunmaktadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde, araştırmanın yöntemi ele alınmıştır. Araştırmada kullanılan model, araştırma grubu, verilerin toplanması ile ilgili yapılan çalışmalar ve araştırmada kullanılan istatistiksel teknikler açıklanmıştır.

4.1. Araştırma Modeli

Araştırmada ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel araştırma modeli ve betimsel tarama modeli uygulanmıştır. Ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel araştırma modeli; her iki gruba da ön test ve ardından gruplardan birine deneysel koşullar uygulandıktan sonra iki grup katılımcıya da son testin uygulandığı bir araştırma tasarımıdır (Johnson ve Christensen, 2014:303). Bu modelin ilk aşamasında deney ve kontrol grubundaki elemanlar birbirlerine benzer olacak şekilde var olan gruplardan oluşturulur. Daha sonra her iki gruba ön test yapılarak uygulama öncesi başlangıç durumları tespit edilir. Bir sonraki aşamada ise kontrol grubuna herhangi bir uygulama yapılmazken deney grubu uygulamaya tabi tutulur. Son aşamada ise son test yapılarak her iki grupta bağımlı değişkenin etkisi ölçümlenir (Baştürk, 2009:39).

Araştırmada bağımlı değişken mülteci öğrencilerin boş zaman değerlendirme ve rekreatif etkinlik fayda bilinci; bağımsız değişken ise araştırmacı tarafından uygulanan rekreatif etkinliklerdir. Çocukların boş zaman değerlendirme ve rekreatif etkinlik fayda bilincini ölçmek için öncelikle “Rekreasyon Fayda Ölçeği” deney ve kontrol grubuna uygulanmış, ardından deney grubuna 8 hafta boyunca haftada 2 gün ikişer saat basketbol, okçuluk, masa tenisi ve dart egzersizleri(Ek-1) rekreasyon etkinlikleri olarak Gençlik ve Spor İl Müdürlüğüne ve Halk Eğitim Merkezine bağlı antrenörler tarafından yaptırılmıştır. Daha sonra ise “Rekreasyon Fayda Ölçeği” deney ve kontrol grubuna son test olarak uygulanmıştır (Ek-2).Basketbol, okçuluk,

masa tenisi ve dart egzersizlerinin seçilme nedeni uygulama merkezindeki antrenörlerin yetkinlikleri bu branşlarda olması ve egzersizlerin uygulama kolaylığı ve kapalı alan egzersizleri olmasıdır. Çalışma başlangıcı öncesi Osmaniye Valiliğinden 23.03.2019 tarih ve 351898 sayılı valilik oluru ile gerekli izinler (Ek-3) ve katılımcılardan Bilgilendirilmiş Onam Formu (Ek-4) alınmıştır.

4.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın Evrenini;2018-2019 eğitim-öğretim yılında Osmaniye ili Cevdetiye beldesinde bulunan Barınma merkezinde konaklayan ve ortaöğretimde öğrenim gören Suriyeli mülteci öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden olan uygun örnekleme yöntemi ile belirlenen ve araştırmaya gönüllü olarak katılan (n=98) deney grubu ve (n=93) kontrol grubu olmak üzere toplam 191 öğrenci oluşturmuştur.

Tablo 4.1. Katılımcıların Gruplara Göre Yaş ve Cinsiyet Dağılımları

	Yaş (yıl)			N	
	Min	Max	X ± SS	Erkek	Kadın
Deney Grubu	13,00	18,00	16,27± 1,43	48	50
Kontrol Grubu	13,00	18,00	15,99± 1,49	45	48
Deney Grubu Erkek	13,00	18,00	16,16± 1,40	48	-
Kontrol Grubu Erkek	13,00	18,00	15,91± 1,45	45	-
Deney Grubu Kadın	13,00	18,00	16,36± 1,45	-	50
Kontrol Grubu Kadın	14,00	18,00	16,06± 1,52	-	48

Deney grubuna katılan mülteci öğrencilerin yaş ortalamaları 16,27± 1,43 yıl olarak tespit edilirken, Kontrol Grubu katılımcılarının yaş ortalamaları 15,99± 1,49 yıl olarak tespit edilmiştir. Deney Grubunda 48, Kontrol Grubunda 45 olmak üzere toplam 93'ü erkek gönüllüden oluşmaktadır. Deney Grubu 48 erkek katılımcının yaş ortalaması 16,16± 1,40 yıl, Kontrol Grubu 45 erkek katılımcının yaş ortalaması ise 15,91± 1,45 yıl olarak tespit edilmiştir. Toplam 98 kadın katılımcının 50'si Deney

Grubunu, 48'i ise Kontrol Grubunu oluşturmaktadır. Deney Grubu 50 kadın katılımcının yaş ortalaması $16,36 \pm 1,45$ yıl, Kontrol Grubu 48 kadın katılımcının yaş ortalaması ise $16,06 \pm 1,52$ yıl olarak tespit edilmiştir.(Tablo 4.1.)

4.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın “Deney Grubu” olarak tanımlanan toplam 100 kadın ve erkek öğrenciden oluşan gruba rekreatif karakterli spor faaliyetleri uygulanmıştır. Deney Grubuna ve “Kontrol Grubu” olarak tanımlanan rekreatif etkinliklerde faal olmayan toplam 98 kadın ve erkek katılımcıya “Rekreasyon Fayda Ölçeği” uygulanmıştır.

4.3.1. Rekreasyon Fayda Ölçeği

İlk olarak Ho (2008) tarafından “Leisure Benefit Scale” (serbest zaman fayda ölçeği) olarak katılımcının rekreatif etkinliklerin fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden fayda bilincini ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçek fiziksel, psikolojik ,sosyal boyut olmak üzere 3 alt bölümden , ilk 7 soru fiziksel, sonraki 8 soru psikolojik ve son 9 soru sosyal olmak üzere toplam 24 soru ve 5’li likert tipinden oluşmaktadır. 2018 yılında Akgül, Ertüzün ve Karaküçük tarafından Türkçeye uyarlanarak geçerliliği ve güvenilirliği yapılmıştır. Öncelikle ölçeğin dilsel eşdeğerliği incelenmiş ve dilsel eşdeğerliğe sahip olduğu görüldükten sonra geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Ölçeğin geçerlilik çalışmasında, doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılmıştır. Ölçeğin yapılan doğrulayıcı faktör analizinde ölçeğin 3 faktörlü yapıyı desteklediği ve orijinal formula uyumlu olduğu görülmüştür (CFA; GFI=0.96, NFI=0.94, CFI=0.95, IFI 0.95, SRMR 0.05). Ölçeğin Cronbach Alpha değeri .83 olup üç alt boyut için ise iç tutarlılık katsayıları .80-.86 arasında değişmektedir. Bu sonuçlara göre ölçeğin Türk popülasyonu için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir ifadelerini kullanmışlardır (Akgül ve diğ., 2018:25-34).

4.4. Verilerin Analizi

Verilerin değerlendirilmesinde SPSS (Statistical Package for Social Science) 24.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Ölçümlerle belirlenen ve sayısal olarak elde edilen verilerin, aritmetik ortalamaları ($\bar{x}$), standart sapmaları (ss) minimum-maksimum değerleri ve yüzde tabloları ile dağılımları gösterilmiştir. Sayısal verilerin normal dağılıma uygunluğu için Kolmogrov Smirnov testi kullanılmıştır. İki bağımsız grup ortalamalarının karşılaştırılmasında; normal dağılım sağlanıyor ve gruplardaki kişi sayısı >25 ise Bağımsız Gruplarda T-testi (Independent Sample T-Test), normal dağılımın olmadığı veya gruplardaki kişi sayısının >25 koşulunu sağlamadığı durumlarda ise Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Ön test son test puan ortalamalarının karşılaştırılmasında normal dağılım sağlanıyor ise eşlenik T-testi (paired sample T-test), normal dağılımın olmadığı durumlarda ise Wilcoxon signed rank testi kullanılmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için Rekreasyon Fayda Ölçeği yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tablo 5.1. Deney Grubu Ön Test-Son Test Bulguları

Ön Test	Son Test		Z	p
X ± SS	X ± SS	X ± SS		
Fiziksel Alt Boyut	1,64 ± 0,58	2,70 ± 0,74	-7,83	0,00*
Psikolojik Alt Boyut	1,80 ± 0,68	2,75 ± 0,78	-6,39	0,00*
Sosyal Alt Boyut	1,75 ± 0,67	2,77 ± 0,74	-7,07	0,00*
Toplam	1,73 ± 0,59	2,74 ± 0,73	-7,37	0,00*

*p <0,05

Araştırmanın Deney Grubunu oluşturan katılımcıların ön test ve son test rekreatif fayda ölçeği bulguları ortalamalarından, fiziksel alt boyut ön test aritmetik ortalama değeri 1,64 ± 0,58; son test aritmetik ortalama değeri 2,70 ± 0,74 olarak bulunmuştur. Psikolojik alt boyut ön test aritmetik ortalama değeri 1,80 ± 0,68; son test aritmetik ortalama değeri 2,75 ± 0,78 olarak sosyal alt boyut ön test aritmetik ortalama değeri 1,75 ± 0,67; son test aritmetik ortalama değeri 2,77 ± 0,74 olarak tespit edilmiştir. Toplam ölçek ön test ortalama değeri ise 1,73 ± 0,59; son test aritmetik ortalama değeri 2,74 ± 0,73 olarak elde edilmiştir. Bu sonuçlarla fiziksel, psikolojik ve sosyal alt boyutlarda (p<0,05) ve toplam (p<0,05) ölçek bulgularında istatistiksel olarak anlamlı sonuçlara ulaşılmıştır. (Tablo 5.1.)

Tablo 5.2. Kontrol Grubu Ön Test-Son Test Bulguları

	Ön Test	Son Test	Z	p
	X ± SS	X ± SS		
Fiziksel Alt Boyut	1,52 ± 0,52	1,61 ± 0,40	-2,15	0,03*
Psikolojik Alt Boyut	1,81 ± 0,62	1,72 ± 0,36	-1,05	0,29
Sosyal Alt Boyut	2,24 ± 0,96	1,73 ± 0,38	-4,28	0,00*
Toplam	1,88 ± 0,60	1,69 ± 0,29	-2,80	0,01*

*p <0,05

Araştırmanın Kontrol Grubunu oluşturan katılımcıların ön test ve son test rekreatif fayda ölçeği bulguları ortalamalarından, fiziksel alt boyut ön test aritmetik ortalama değeri 1,52 ± 0,52; son test aritmetik ortalama değeri 1,61 ± 0,40 olarak bulunmuştur. Psikolojik alt boyut ön test aritmetik ortalama değeri 1,81 ± 0,62; son test aritmetik ortalama değeri 1,72 ± 0,36 olarak sosyal alt boyut ön test aritmetik ortalama değeri 2,24 ± 0,96; son test aritmetik ortalama değeri 1,73 ± 0,38 olarak tespit edilmiştir. Toplam ölçek ön test ortalama değeri ise 1,88 ± 0,60; son test aritmetik ortalama değeri 1,69 ± 0,29 olarak elde edilmiştir. Bu bulguların ışığında psikolojik alt boyut (p>0,05) hariç, fiziksel (p<0,05) ve sosyal alt boyut (p<0,05) ve ölçek toplamında (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı sonuçlara ulaşılmıştır. (Tablo 5.2.)

Tablo 5.3. Deney ve Kontrol Grupları Ön Test Bulguları

	Deney Grubu	Kontrol Grubu	Z	p
	X ± SS	X ± SS		
Fiziksel Alt Boyut	1,64 ± 0,58	1,52 ± 0,52	-1,34	0,18
Psikolojik Alt Boyut	1,80 ± 0,68	1,81 ± 0,62	-0,38	0,69
Sosyal Alt Boyut	1,75 ± 0,67	2,24 ± 0,96	-3,59	0,00*
Toplam	1,73 ± 0,59	1,88 ± 0,60	-1,68	0,09

*p <0,05

Deney ve Kontrol Gruplarının ön test aritmetik ortalama değerlerini incelediğimizde, Deney Grubu fiziksel, psikolojik ve sosyal alt boyut ile toplam ölçek değerleri sırasıyla 1,64 ± 0,58; 1,80 ± 0,68; 1,75 ± 0,67 ve 1,73 ± 0,59 olarak tespit edilmiştir. Kontrol Grubu fiziksel, psikolojik ve sosyal alt boyut ile toplam ölçek değerleri sırasıyla 1,52 ± 0,52; 1,81 ± 0,62; 2,24 ± 0,96 ve 1,88 ± 0,60 olarak

tespit edilmiştir. Sonuç olarak ise sosyal alt boyut ($p<0,05$) hariç fiziksel ($p>0,05$) ve psikolojik alt boyutta ($p>0,05$) ve toplam ölçek ($p>0,05$) bulgularında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. (Tablo 5.3.)

Tablo 5.4. Deney ve Kontrol Grupları Son Test Bulguları

	Deney Grubu X ± SS	Kontrol Grubu X ± SS	Z	p
Fiziksel Alt Boyut	2,70 ± 0,74	1,61 ± 0,40	-10,51	0,00*
Psikolojik Alt Boyut	2,75 ± 0,78	1,72 ± 0,36	-9,89	0,00*
Sosyal Alt Boyut	2,77 ± 0,74	1,73 ± 0,38	-10,27	0,00*
Toplam	2,74 ± 0,73	1,69 ± 0,29	-11,07	0,00*

* $p < 0,05$

Deney ve Kontrol Gruplarının son test bulgularını değerlendirdiğimizde ise, Deney Grubu fiziksel alt boyut aritmetik ortalamasının $2,70 \pm 0,74$; psikolojik alt boyut aritmetik ortalamasının $2,75 \pm 0,78$; sosyal alt boyut aritmetik ortalamasının $2,77 \pm 0,74$ ve toplam ölçek aritmetik ortalamasının $2,74 \pm 0,73$ olduğu tespit edilmiştir. Kontrol Grubu fiziksel alt boyut aritmetik ortalaması $1,61 \pm 0,40$; psikolojik alt boyut aritmetik ortalaması $1,72 \pm 0,36$; sosyal alt boyut aritmetik ortalaması $1,73 \pm 0,38$ ve toplam ölçek aritmetik ortalaması $1,69 \pm 0,29$ olarak bulunmuştur. İstatistiksel anlamlılık düzeylerine bakıldığında ise fiziksel ($p<0,05$), psikolojik ($p<0,05$) ve sosyal alt boyut ($p<0,05$) ile birlikte toplam ölçek ($p<0,05$) değerlerinde anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. (Tablo 5.4.)

Tablo 5.5. Deney Grubu Erkek-Kadın Ön Test Karşılaştırma Bulguları

	Erkek X ± SS	Kadın X ± SS	Z	p
Fiziksel Alt Boyut	1,59 ± 0,61	1,68 ± 0,56	-1,16	0,24
Psikolojik Alt Boyut	1,72 ± 0,71	1,88 ± 0,66	-1,47	0,14
Sosyal Alt Boyut	1,72 ± 0,74	1,78 ± 0,59	-0,97	0,32
Toplam	1,68 ± 0,63	1,79 ± 0,54	-1,25	0,21

Deney Grubu erkek-kadın ön test karşılaştırma bulguları değerlendirildiğinde, erkek fiziksel alt boyut aritmetik ortalaması $1,59 \pm 0,61$ olarak bulunurken, kadın fiziksel alt boyut aritmetik ortalaması $1,68 \pm 0,56$ olarak bulunmuştur. Erkek psikolojik alt boyut aritmetik ortalaması $1,72 \pm 0,71$ olarak, kadın psikolojik alt boyut aritmetik ortalaması $1,88 \pm 0,66$ olarak tespit edilmiştir. Erkek sosyal alt boyut aritmetik ortalaması ve kadın sosyal alt boyut aritmetik ortalaması sırasıyla $1,72 \pm 0,74$ ve $1,78 \pm 0,59$ olarak kayıt edilmiş olup, erkek toplam ölçek aritmetik ortalaması $1,68 \pm 0,63$ ve kadın toplam ölçek aritmetik ortalaması $1,79 \pm 0,54$ olarak kayıt edilmiştir. Deney Grubu erkek-kadın ön test karşılaştırma bulgularının istatistiksel anlamlılık düzeylerinde ise herhangi bir fark bulunmamıştır. (Tablo 5.5.)

Tablo 5.6. Deney Grubu Erkek-Kadın Son Test Karşılaştırma Bulguları

	Erkek X ± SS	Kadın X ± SS	Z	p
Fiziksel Alt Boyut	2,67 ± 0,74	2,73 ± 0,75	-0,57	0,56
Psikolojik Alt Boyut	2,79 ± 0,78	2,72 ± 0,79	-0,16	0,86
Sosyal Alt Boyut	2,79 ± 0,70	2,75 ± 0,78	-0,22	0,81
Toplam	2,76 ± 0,72	2,73 ± 0,75	-0,00	0,99

Deney Grubu erkek-kadın son test karşılaştırma bulguları değerlendirildiğinde, erkek fiziksel alt boyut aritmetik ortalaması $2,67 \pm 0,74$ olarak bulunurken, kadın fiziksel alt boyut aritmetik ortalaması $2,73 \pm 0,75$ olarak bulunmuştur. Erkek psikolojik alt boyut aritmetik ortalaması $2,79 \pm 0,78$ olarak, kadın psikolojik alt boyut aritmetik ortalaması $2,72 \pm 0,79$ olarak tespit edilmiştir. Erkek sosyal alt boyut aritmetik ortalaması ve kadın sosyal alt boyut aritmetik ortalaması sırasıyla $2,79 \pm 0,70$ ve $2,75 \pm 0,78$ olarak kayıt edilmiş olup, erkek toplam ölçek aritmetik ortalaması $2,76 \pm 0,72$ ve kadın toplam ölçek aritmetik ortalaması $2,73 \pm 0,75$ olarak kayıt edilmiştir. Deney Grubu erkek-kadın son test karşılaştırma bulgularının istatistiksel anlamlılık düzeylerinde ise herhangi bir fark bulunmamıştır. (Tablo 5.6.)

Tablo 5.7. Kontrol Grubu Erkek-Kadın Ön Test Karşılaştırma Bulguları

	Erkek X ± SS	Kadın X ± SS	Z	p
Fiziksel Alt Boyut	1,45 ± 0,46	1,60 ± 0,57	-1,43	0,15
Psikolojik Alt Boyut	1,63 ± 0,59	2,00 ± 0,60	-3,24	0,00*
Sosyal Alt Boyut	1,94 ± 0,78	2,56 ± 1,04	-3,30	0,00*
Toplam	1,69 ± 0,51	2,09 ± 0,62	-3,55	0,00*

*p <0,05

Kontrol Grubu erkek-kadın ön test karşılaştırma bulguları değerlendirmesinde erkek fiziksel alt boyut aritmetik ortalaması ve kadın fiziksel alt boyut aritmetik ortalaması sırasıyla $1,45 \pm 0,46$ ve $1,60 \pm 0,57$ olarak bulunmuş ve istatistiksel olarak herhangi bir fark tespit edilmemiştir. Erkek psikolojik alt boyut aritmetik ortalaması $1,63 \pm 0,59$ olarak, kadın psikolojik alt boyut aritmetik ortalaması $2,00 \pm 0,60$ olarak bulunmuştur. Erkek sosyal alt boyut aritmetik ortalaması $1,94 \pm 0,78$, kadın sosyal alt boyut aritmetik ortalaması $2,56 \pm 1,04$ olarak tespit edilirken, erkek toplam ölçek aritmetik ortalaması $1,69 \pm 0,51$ ve kadın toplam ölçek aritmetik ortalaması $2,09 \pm 0,62$ olarak tespit edilmiştir. Psikolojik ve sosyal alt boyutlarda ve toplam ölçekte istatistiksel olarak anlamlı farklar ortaya koyulmuştur. (Tablo 5.7.)

Tablo 5.8. Kontrol Grubu Erkek-Kadın Son Test Karşılaştırma Bulguları

	Erkek X ± SS	Kadın X ± SS	Z	p
Fiziksel Alt Boyut	1,61 ± 0,39	1,60 ± 0,41	-0,17	0,86
Psikolojik Alt Boyut	1,75 ± 0,32	1,69 ± 0,41	-0,59	0,55
Sosyal Alt Boyut	1,72 ± 0,38	1,73 ± 0,38	-0,37	0,70
Toplam	1,70 ± 0,25	1,68 ± 0,33	-0,36	0,71

Kontrol Grubu erkek-kadın son test karşılaştırma bulguları değerlendirildiğinde, erkek fiziksel alt boyut aritmetik ortalaması $1,61 \pm 0,39$ olarak bulunurken, kadın fiziksel alt boyut aritmetik ortalaması $1,60 \pm 0,41$ olarak bulunmuştur. Erkek psikolojik alt boyut aritmetik ortalaması $1,75 \pm 0,32$ olarak,

kadın psikolojik alt boyut aritmetik ortalaması $1,69 \pm 0,41$ olarak tespit edilmiştir. Erkek sosyal alt boyut aritmetik ortalaması ve kadın sosyal alt boyut aritmetik ortalaması sırasıyla $1,72 \pm 0,38$ ve $1,73 \pm 0,38$ olarak kayıt edilmiş olup, erkek toplam ölçek aritmetik ortalaması $1,70 \pm 0,25$ ve kadın toplam ölçek aritmetik ortalaması $1,68 \pm 0,33$ olarak kayıt edilmiştir. Kontrol Grubu erkek-kadın son test karşılaştırma bulgularının istatistiksel anlamlılık düzeylerinde ise herhangi bir fark bulunmamıştır. (Tablo 5.8.)

Tablo 5.9. Deney Grubu Erkek Ön Test-Son Test Bulguları

	Ön Test X ± SS	Son Test X ± SS	Z	p
Fiziksel Alt Boyut	1,59 ± 0,61	2,67 ± 0,74	-5,46	0,00*
Psikolojik Alt Boyut	1,72 ± 0,71	2,79 ± 0,78	-4,52	0,00*
Sosyal Alt Boyut	1,72 ± 0,74	2,79 ± 0,70	-4,87	0,00*
Toplam	1,68 ± 0,63	2,76 ± 0,72	-5,24	0,00*

*p <0,05

Deney Grubu erkek ön test-son test bulguları değerlendirildiğinde, fiziksel alt boyut ön test aritmetik ortalama değeri $1,59 \pm 0,61$, son test aritmetik ortalama değeri $2,67 \pm 0,74$ olarak tespit edilmiştir. Psikolojik alt boyut ön test aritmetik ortalama değeri $1,72 \pm 0,71$ bulunurken son test aritmetik ortalama değeri $2,79 \pm 0,78$; sosyal alt boyut ön test aritmetik ortalama değeri $1,72 \pm 0,74$ ve son test aritmetik ortalama değeri $2,79 \pm 0,70$ olarak bulunmuştur. Toplam ölçek aritmetik ortalama değerlerine bakıldığında ön test $1,68 \pm 0,63$; son test $2,76 \pm 0,72$ olarak tespit edilmiştir. Tüm alt boyutların aritmetik ortalama değerlerinde ve toplam ölçek aritmetik ortalama değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. (Tablo 5.9.)

Tablo 5.10. Kontrol Grubu Erkek Ön Test-Son Test Bulguları

	Ön Test X ± SS	Son Test X ± SS	Z	p
Fiziksel Alt Boyut	1,45 ± 0,46	1,61 ± 0,39	-2,45	0,01*
Psikolojik Alt Boyut	1,63 ± 0,59	1,75 ± 0,32	-1,59	0,11
Sosyal Alt Boyut	1,94 ± 0,78	1,72 ± 0,38	-1,13	0,26
Toplam	1,69 ± 0,51	1,70 ± 0,25	-0,38	0,69

*p <0,05

Kontrol Grubu erkek ön test-son test bulguları değerlendirildiğinde, istatistiksel olarak anlamlı tek değer olan fiziksel alt boyut ön test-son test aritmetik ortalama değerlerine bakıldığında 1,45 ± 0,46 ile 1,61 ± 0,39 değerlerine ulaşılmıştır. Psikolojik alt boyut ön test aritmetik ortalama değeri 1,63 ± 0,59 olarak, son test aritmetik ortalama değeri 1,75 ± 0,32 olarak tespit edilmiştir. Sosyal alt boyut ön test aritmetik ortalama değeri 1,94 ± 0,78 olarak bulunurken, son test aritmetik ortalama değeri 1,72 ± 0,38 olarak bulunmuştur. Toplam ölçek ön test aritmetik ortalama değeri ise 1,69 ± 0,51; son test aritmetik ortalama değeri 1,70 ± 0,25 olarak tespit edilmiştir. Sosyal alt boyut ve toplam ölçek ortalama değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. (Tablo 5.10.)

Tablo 5.11. Deney Grubu Kadın Ön Test-Son Test Bulguları

	Ön Test X ± SS	Son Test X ± SS	Z	p
Fiziksel Alt Boyut	1,68 ± 0,56	2,73 ± 0,75	-5,60	0,00*
Psikolojik Alt Boyut	1,88 ± 0,66	2,72 ± 0,79	-4,31	0,00*
Sosyal Alt Boyut	1,78 ± 0,59	2,75 ± 0,78	-5,14	0,00*
Toplam	1,79 ± 0,54	2,73 ± 0,75	-5,12	0,00*

*p <0,05

Deney Grubu kadın ön test-son test bulguları değerlendirildiğinde, fiziksel alt boyut ön test aritmetik ortalama değeri 1,68 ± 0,56; son test aritmetik ortalama değeri 2,73 ± 0,75 olarak tespit edilmiştir. Psikolojik alt boyut ön test aritmetik ortalama değeri 1,88 ± 0,66 bulunurken son test aritmetik ortalama değeri 2,72 ±

0,79; sosyal alt boyut ön test aritmetik ortalama değeri $1,78 \pm 0,59$ ve son test aritmetik ortalama değeri $2,75 \pm 0,78$ olarak bulunmuştur. Toplam ölçek aritmetik ortalama değerlerine bakıldığında ön test $1,79 \pm 0,54$; son test $2,73 \pm 0,75$ olarak tespit edilmiştir. Tüm alt boyutların aritmetik ortalama değerlerinde ve toplam ölçek aritmetik ortalama değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. (Tablo 5.11.)

Tablo 5.12. Kontrol Grubu Kadın Ön Test-Son Test Bulguları

	Ön Test	Son Test	Z	p
	X ± SS	X ± SS		
Fiziksel Alt Boyut	1,60 ± 0,57	1,60 ± 0,41	-0,67	0,50
Psikolojik Alt Boyut	2,00 ± 0,60	1,69 ± 0,41	-2,77	0,01*
Sosyal Alt Boyut	2,56 ± 1,04	1,73 ± 0,38	-4,48	0,00*
Toplam	2,09 ± 0,62	1,68 ± 0,33	-3,76	0,00*

*p <0,05

Kontrol Grubu kadın ön test-son test bulguları değerlendirildiğinde, fiziksel alt boyut ön test aritmetik ortalama değeri $1,60 \pm 0,57$; son test aritmetik ortalama değeri $1,60 \pm 0,41$ olarak tespit edilmiştir. Psikolojik alt boyut ön test aritmetik ortalama değeri $2,00 \pm 0,60$ bulunurken son test aritmetik ortalama değeri $1,69 \pm 0,41$; sosyal alt boyut ön test aritmetik ortalama değeri $2,56 \pm 1,04$ ve son test aritmetik ortalama değeri $1,73 \pm 0,38$ olarak bulunmuştur. Toplam ölçek aritmetik ortalama değerlerine bakıldığında ön test $2,09 \pm 0,62$; son test $1,68 \pm 0,33$ olarak tespit edilmiştir. Fiziksel alt boyut ortalama değerleri hariç diğer tüm alt boyutlarda ve toplam ölçek ortalama değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar tespit edilmiştir. (Tablo 5.12.)

ALTINCI BÖLÜM

TARTIŞMA VE SONUÇ

Tartışma ve Sonuç

Yapılan bu çalışmada mülteci öğrencilerin rekreatif etkinliklere katılımının faydaları oluşturulan ölçek yardımı ile farklı boyutlarda ele alınıp incelenmiş ve rekreatif aktiviteler sayesinde elde ettikleri fiziksel, psikolojik ve sosyal faydaları ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu bölümde elde edilen bulgular literatür ile karşılaştırılarak tartışılmıştır.

Terapötik rekreasyon genel anlamda bedensel ve ruhsal açıdan hasta, sigara, alkol ya da uyuşturucu bağımlısı, yaşlı ve yardıma muhtaç, yaşadıkları zorlu ve kötü olayları atlattırma çalışan bireyler gibi özel gruplar için özel tasarlanan eğlence, oyun, yarışma ve spor etkinliklerini içeren rekreasyonel aktiviteler ile katılımcıların fiziksel ve psikolojik gelişimlerine katkı sağlayan ve rehabilitasyon etkinlikleri arasında sık sık kullanılan yöntemlerin başında gelmektedir. Bu bağlamda savaş ya da doğal afet mağduru, çeşitli sebeplerle iltica etmek zorunda kalan (mülteci) veya göçen (göçmen) bireylerin terapötik rekreasyon etkinliklerine katılımıyla içinde buldukları fiziksel, zihinsel, ruhsal ve sosyal sıkıntılarının en aza indirgenmesi, bu sayede özel bireylerin hayatlarında daha özgür ve nitelikli olmaları amaçlanmaktadır. (Karaküçük 2014: 74).

Tablo 5.1'e göre yapılan araştırma sonucunda deney grubu ön test ve 8 haftalık sportif rekreasyon faaliyetleri sonrası yapılan son test bulgularında fiziksel, psikolojik ve sosyal olmak üzere tüm alt boyutlarda ve genel toplamda tüm ortalama puanlarda artış tespit edilmiş olup sportif rekreasyon faaliyetlerinin tüm alt boyutlarda pozitif değişimler oluşturduğu bulunmuştur ve istatistiksel olarak da anlamlı farklılık görülmüştür ($p<0,05$).

Ayrıca son test ölçüm sonuçlarına göre tüm alt boyutlarda Deney ve kontrol grubu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$) (Tablo 5.4).

Şahan (2007) yapılan çalışmada da sportif etkinliklerin sosyalleşme düzeyine olumlu katkı yaptığı belirlenmiştir. Şahan (2007) tarafından bulunan sonuçlar çalışma ile paralellik göstermektedir. Ayrıca Sneyder ve Spreitzer (1976)' ın yaptığı çalışmada da sportif katılımın sosyalleşmede önemli bir değişken olduğu sonucuna varmıştır.

Deney Grubu erkek-kadın son test karşılaştırma ve Kontrol Grubu erkek-kadın son test karşılaştırma bulgularında fiziksel, psikolojik, sosyal alt boyutlarda ve genel toplam ortalama puanlarında; her iki cinsiyette de ön test bulgularına göre ortalama puanlarda artış görülmesine rağmen cinsiyetler arası bir fark görülmemiş sportif rekreasyon faaliyetlerinin fiziksel, psikolojik ve sosyal alt boyutlarda erkek ve kadınlarda benzer sonuçlar gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Kelinske ve ark. (2001) üniversite öğrencilerinin spora aktivitelerine katılımı algıladıkları çeşitli faydaları araştıran çalışmasında öğrencilerin sporu sağlık için tercih ettiklerini tespit etmiştir.

Ayrıca benzer şekilde Tablo 5.4.'te verilen Deney ve Kontrol Grupları son test karşılaştırma bulgularında Deney Grubu fiziksel alt boyut aritmetik ortalamasının $2,70 \pm 0,74$; Kontrol Grubu fiziksel alt boyut aritmetik ortalamasının ise $1,61 \pm 0,40$ olduğu tespit edilmiştir. Ortalama değerlerdeki bu farkın istatistiksel olarak anlamlı ($p<0,05$) olduğu görülmüştür. Araştırmamıza katılan Suriyeli mülteci öğrencilerin yaptıkları 8 haftalık sportif rekreasyon faaliyetlerinin fiziksel yarar farkındalığını artırarak genel sağlık durumunu iyileştirmek, geliştirmek, bireye özgürlük, bağımsızlık algısı, kendini denetleyebilmek ve kendine güven gibi olumlu duyguların kazanılmasına yardımcı olduğu düşünülmektedir. Cerit vd.(2012) 9-12 yaş arasındaki korunmaya ve bakıma muhtaç çocukların fiziksel gelişimlerinde rekreatif etkinlik olarak uygulanan halk oyunları çalışmasının olumlu etkisini incelemek amacıyla yaptıkları çalışmalarında çeşitli okullarda öğrenim gören 6 kız -

7 erkek deney grubu, 4 kız - 5 erkek ise kontrol grubu olmak üzere toplam 10 kız - 12 erkek öğrenci katılmıştır. Deney grubuna 8 hafta boyunca haftanın 3 günü 90'ar dakika rekreatif etkinlik olarak halk oyunları çalışması uygulamışlardır ve sonuç olarak 9-12 yaş arasındaki çocuklara rekreatif etkinlik olarak uygulanan halk oyunları çalışmasının fiziksel gelişimlerine olumlu yönden etkisi olduğu gözlemlendiğini bildirmişlerdir.

Psikolojik alt boyut ön test aritmetik ortalama değeri $1,80 \pm 0,68$; son test aritmetik ortalama değeri $2,75 \pm 0,78$ olarak tespit edilmiştir ve sportif rekreasyon faaliyetlerinin psikolojik alt boyutta olumlu ve istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0,05$) bir değişim ortaya çıkardığı görülmüştür. Tablo 5.4.'te verilen Deney ve Kontrol Grupları son test karşılaştırma bulgularında Deney Grubu psikolojik alt boyut aritmetik ortalaması $2,75 \pm 0,78$; Kontrol Grubu psikolojik alt boyut aritmetik ortalaması $1,72 \pm 0,36$ olarak bulunmuş ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0,05$) olduğu tespit edilmiştir. Yapılan bu araştırmanın sonucuna göre de sportif rekreasyon aktiviteleri mülteci öğrencilerin psikolojik durumlarına önemli bir katkısı olduğu çünkü aktiviteler esnasında becerilerin kullanılması ve etkinleştirilmesi bireyin kendine olan güveninin artmasına, kendi ile barışık olmasına, sosyal olma durumuna destek olduğu söylenebilir. Bunun sonucunda olumlu özellikler kazanmış bireyin negatif duygu durumuna girmesini zorlaştırdığını söylenebilir. Bahadır (2010)'ın eğitici değeri yüksek oyun formunda uygulanan rekreasyon etkinlikleri programının öğrenciler üzerindeki sosyal uyum, kaygı, atılganlık ve yaşam kalite durumlarına etkisinin incelenmesi amacıyla yaptığı doktora tez çalışmasına yaş aralığı 13 -15 arasında değişen toplam 42 gönüllü katılmıştır. Yapılan ilk testler sonrasında araştırma grubunu oluşturan katılımcılara haftada 3 gün, günde 1 saat, toplamda da haftada 3 saat eğitici değeri yüksek rekreasyon aktiviteleri yaptırılmış ve çalışmalara 20 hafta devam etmişlerdir. 20. haftanın sonunda aynı testleri ikinci kez uygulayarak araştırmayı bitirmişlerdir. Sonuç olarak araştırma grubundan elde edilen verilere bakıldığında genel, kişisel ve sosyal uyum, çevresel, sosyal, psikolojik ve genel yaşam kalite durumlarının ön test ve son testleri arasında $p < ,005$ düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunduğunu bildirmişlerdir.

Sosyal alt boyut ön test aritmetik ortalama değeri $1,75 \pm 0,67$; son test aritmetik ortalama değeri $2,77 \pm 0,74$ olarak tespit edilmiş ve sportif rekreasyon faaliyetleri sonrası sosyal alt boyutta olumlu ve istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0,05$) sonuçlara ulaşılmıştır. Tablo 5.4.'te görülen Deney Grubu sosyal alt boyut aritmetik ortalaması $2,77 \pm 0,74$; Kontrol Grubu sosyal alt boyut aritmetik ortalaması $1,73 \pm 0,38$ olarak tespit edilmiş ve bu farkın da istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0,05$) olduğu bulunmuştur. Yapılan bu araştırma sonucunda da çok yoğun psikolojik zorluklarla mücadele ederken yepyeni bir çevre ve sosyal yaşantıya adapte olmada terapötik rekreasyon faaliyeti olarak sportif aktivitelere katılım sosyalleşmeyi, birlikte çalışmayı ve kişiler arası etkileşimi artırarak, uygunsuz davranışları azalttığı ve sosyal birliktelikle yaşam, toplumsal tatmin ve toplumda öz yeterlilik hislerini yoğunlaştırdığı söylenebilir. Ekinci vd. (2015) 'tarafından yapılan çalışmada gerek fiziksel gerekse de psikolojik açıdan gelişimin yoğun olduğu lise döneminde öğrencilerin rekreatif etkinliklere aktif olarak katılımlarının faydası olduğu belirtilmiştir.

Tablo 5.2.'de görülen Kontrol Grubu rekreasyon fayda ölçeği ön test-son test bulguları incelendiğinde fiziksel alt boyut, sosyal alt boyut ve genel ölçek toplam bulgularında istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0,05$) bir fark olduğu görülmüştür. Bu durumda istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülse de ön ve son test ortalama değerlerinin birbirine yakın olduğu ve kontrol grubu katılımcılarının 8 haftalık süreç içerisinde yaş ortalamasının düşük olduğu için görüşlerinin değişebileceği düşünülmektedir. Psikolojik alt boyut bulgularında istatistiksel olarak anlamlı ($p > 0,05$) bir fark olmaması da bu görüşü destekler niteliktedir.

Tablo 5.3.'te belirtilen Deney ve Kontrol Grupları ön test karşılaştırma bulgularında sosyal alt boyut ($p < 0,05$) hariç fiziksel alt boyut ($p > 0,05$) ve psikolojik alt boyutta ($p > 0,05$) ve toplam ölçek ($p > 0,05$) bulgularında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu sonuçlarda gösteriyor ki fiziksel, psikolojik ve genel durumlar bakımından her iki grup katılımcıları denk özelliktedir. Sadece sosyal açıdan Kontrol Grubu olarak belirlenen çocukların sosyal becerileri daha yüksek bulunduğu söylenebilir.

Tablo 5.5.'te gösterilen Deney Grubu erkek-kadın ön test karşılaştırma bulgularında istatistiksel olarak anlamlı ($p>0,05$) herhangi bir fark bulunmazken; Tablo 5.7.'de görülen Kontrol Grubu erkek-kadın ön test karşılaştırma bulgularında fiziksel alt boyut hariç, psikolojik alt boyut, sosyal alt boyut ve genel toplam ölçek bulgularında istatistiksel olarak anlamlı ($p<0,05$) fark olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar değerlendirildiğinde Deney Grubu katılımcılarının grup içinde her iki cinsiyette de tüm alt boyutlarda ve genel ölçek toplam bulgularında denk durumda olduğu grup dağılımının istenen düzeyde olduğu söylenebilir. Fakat Kontrol Grubu katılımcılarının grup içinde cinsiyetler arası farklılıklar olduğu kadın katılımcıların psikolojik durumlarının ve sosyal becerilerinin erkek katılımcılara göre daha iyi olduğu söylenebilir.

Ertüzün (2013) tarafından kadınların sportif rekreasyonel etkinliklere katılımı ile ilgili yapılan çalışmada kadınların sportif rekreasyonel aktivitelere katılımı konusunda desteklenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Tablo 5.6.'da görülen Deney Grubu erkek-kadın son test karşılaştırma bulgularında ve Tablo 5.8.'de verilen Kontrol Grubu erkek-kadın son test karşılaştırma bulgularında fiziksel, psikolojik ve sosyal alt boyutlarda ve genel ölçek toplam bulgularında istatistiksel olarak anlamlı ($p>0,05$) bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Sportif rekreasyon aktivitelerinin kadın erkek fark etmeksizin kardiovasküler hastalıkların ve koroner kalp hastalığının görülme riskini düşürmenin yanı sıra kemik yoğunluğu, esneklik, hareketlilik kabiliyeti ve kas kuvveti gibi sağlık göstergelerini arttırdığı bilindiğinden Deney Grubu erkek-kadın son test karşılaştırma bulgularında (Tablo 5.6.) her iki cinsiyetinde fiziksel alt boyut bulgularında denk bir artış olduğu doğal bir sonuç olarak ortaya çıktığı kanısına varılmıştır. Karasimav (2014)'ın 8-13 yaş arası kız çocuklarda, rekreasyonel olarak yapılan fiziksel aktivitenin, sedanter yaşam tarzı ile karşılaştırıldığında, sağlıklı ilişkili fiziksel zindelik seviyesine katkısını incelemek amacıyla yaptığı çalışma sonucunda rekreasyonel düzeyde spor yapmanın, sağlıklı ilişkili fiziksel zindelik seviyesine olumlu katkıda bulunduğunu değerlendirmişlerdir.

Gürbüz ve Handerson (2013), tarafından rekreasyonel farkındalığın cinsiyete göre anlamlı farklılık oluştururken, Demirel (2015) tarafından yapılan çalışmada cinsiyetin rekreasyonel farkındalık düzeyinde anlamlılık oluşturan bir etken olmadığı belirlenmiştir.

Deney Grubu erkek-kadın son test karşılaştırma bulgularında (Tablo 5.6.) erkek ve kadın katılımcıların psikolojik alt boyut bulgularında benzer artışlar yaşamaları terapötik rekreasyonun bireylerin içinde yaşadığı sıkıntılar ile baş edebilmesine, yaşamındaki engelleri aşması ve mücadele etmesine, diğer bireyler ile olan ilişkisine uyum sağlaması ve olumlu düşünmesine psikolojik anlamda yardımcı olmasından kaynaklandığını söylenebilir. Brown (1991); Çocuk esirgeme kurumunda yaşayan çocuklarla gerçekleştirdiği çalışmada, aerobik kapasite ve fiziksel uygunluk ölçümlerinin stres ile ilişkisini araştırmış ve hem kadın hem de erkeklerde fiziksel uygunluğu daha az olanların strese daha eğilimli olduğunu tespit etmiştir.

Terapötik rekreasyon uygulamalarında sportif faaliyetlere katılım, takım çalışması, işbirliği, dayanışma, kendi yetenek ve becerilerinden yararlanmaya imkân tanıyarak bireylerin bu yönlerini zenginleştirmesinde bir çok fırsat yarattığından dolayı Deney Grubu erkek-kadın son test karşılaştırma bulgularında (Tablo 5.6.) sosyal alt boyut ortalama bulguları benzerlik gösterdiği söylenebilir. Er vd.(1999) yaptığı çalışmada spor aktivitelerinde veya spor faaliyetlerinin bireyin genel bedensel gelişmesine, duygusal gelişmesine ve sosyalleşmesine direkt olarak olumlu yönde etki edeceğini bildirmişlerdir.

Yapılan bu araştırma sonucunda terapötik rekreasyon faaliyeti olarak yapılan sportif rekreasyon aktivitelerinin mülteci öğrencilerin fiziksel gelişimine, psikolojik durumlarına ve sosyal becerilerine pozitif katkı sağlayarak kendini denetleyebilme ve özgüven gibi olumlu duyguların kazanılmasına, negatif duygu durumuna girmesinin zorlaşmasına ve takım çalışması, işbirliği, dayanışma gibi kavramları öğrenerek bireyin yaşam tatmini ve yaşam kalitesi algısına anlamlı bir şekilde katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak mülteci öğrencilere yönelik yapılan rekreatif etkinliklerin sosyal, psikolojik ve fiziksel olarak gelişmelerine olumlu yönde katkı sağladığı bu alanda ülkemizde çok az sayıda akademik çalışmanın olduğu ve bu alanda daha fazla çalışma yapılması gerekliliği görülmüştür. Rekreatif etkinliklerin dezavantajlı bireylerin psikolojik sıkıntılar ile baş edebilmesine, yaşamındaki engelleri aşması ve mücadele etmesine, diğer bireyler ile olan ilişkisine uyum sağlaması ve olumlu düşünmesine yardımcı olduğu kanısına varılmıştır.

Öneriler ;

- Terapatik rekreasyonun gerek yerel yönetimlerde ve eğitim kurumlarında gerekse özel kurum ve kuruluşlarda önem arz ettiği, ülkemizde yapılan çalışmaların yetersiz olduğu yerel yönetimler, üniversiteler ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının bu alanda çalışmalar yapması gerekliliği görülmüştür.
- Rekreasyon alt dalları içerisinde terapatik rekreasyonun çok önemli olduğu ve istihdam alanının geniş olduğu fakat ihtiyaç duyulan kalifiye elemanlar yetiştirilmesi gerekliliği görülmüştür.
- Yeterli tesis ve işletmenin olmadığı olan işletme sahiplerinin ise terapatik rekreasyon hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığından terapatik rekreasyon eğitimi almış kişilere ihtiyaç duyulduğu yapılan çalışma sonucu görülmüştür.
- Her yaş ve çeşit özel grupların tedavi ve rehabilitasyon süreçlerine rekreasyonel aktivitelerin planlı bir şekilde dahil edilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.
- Ülkemize iltica eden mültecilere yönelik rekreasyon alanlarının oluşturulması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.
- Rekreasyon bölümü öğrencilerinden istekli olanların terapatik rekreasyon alanına yönlendirilmesi gerekmektedir.
- Mülteci kamp eğitim merkezlerinde Rekreasyon mezunu istihdamı sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

AĞYAR, Evren ve Tennur Yerlisu Lapa (2012). “Examination of Scales in Recreation Area Used in Turkey”, **Nigde University Journal of Physical Education And Sport Sciences**, 6(3), 305-315.

AKAY, Veysel (2008). **İşitme Engellilerde Beden Eğitimi Spor ve Rekreasyon Aktivitelerinin Eğitim Bütünlüğü Açısından İncelenmesi ve Değerlendirilmesi (Denizli İli Örneği)**, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

AKDAĞ, Merve (2017). **Adana-Seyhan'daki Sığınmacılar: Durum Tespiti Raporu Örneği Üzerinden Kadın Sığınmacıların Karşılaştıkları Sorunlar Ve Çözüm Önerileri**, Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

AKGÜL, Beyza Merve ve Ezgi Ertüzün ve Suat Karaküçük (2018). “Leisure Benefit Scale: A Study of Validity and Reliability”, **Gazi Journal of Physical Education and Sport Sciences**.23(1), 25-34.

ALBAYRAK, Aslı (2012). “İstanbul'daki Konaklama İşletmelerinin Rekreasyon Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi”, **Online Academic Journal of Information Technology**, 3(8), 43-58.

ARDAHAN, Faik ve diğerleri (2016). **Her Yönüyle Rekreasyon**, 1. Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık.

ARGAN, Metin (2007). **Eğlence Pazarlaması**, 2. Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık.

ATALAY, Ahmet ve Alper Karadağ (2011). “Otizmli Hastaların Rehabilitasyon Sürecinde Spor Terapilerinin Önemi”, **Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi**, 3(özel sayı), 227-232.

ATİK, Meryem (2013). “Rekreasyonel Faaliyetlerin Doğal Çevreye Etkilerinin Belirlenmesinde Yöntem Yaklaşımları: Olimpos-Beydağları Örneği”, **II. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı**

AUSTIN, David R. ve Michael E. Crawford (2001). **Therapeutic Recreation: An Introduction**, 3th. Edition, Allyn & Bacon, Boston.

BAHADIR, Tolga Kaan (2010). **Rekreasyon Faaliyetlerine Katılan 13-15 Yaş Grubu Öğrencilerin Yaşam Kalitesi Ve Bazı Psikolojik Özelliklerinin İncelenmesi**. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

BALCI, Velittin ve Aydın İlhan (2006). “Türkiye’deki Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılım Düzeylerinin Belirlenmesi”, **Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi**. 4(1), 11-18.

BAŞTÜRK, R. (2009). **Deneme modelleri**. A. Tanrıoğen (Ed.), Bilimsel araştırma yöntemleri içinde. Ankara: Anı.

BMMYK (2001). **Uluslararası Mülteci Hukuku Rehberi**, Ankara

BMMYK/UNHCR (2001). **Dünya Mültecilerinin Durumu: İnsani Yardımın Elli Yılı**, Ankara

BROWN, J.D. (1991). “Staying Fit and Staying Well: Physical Fitness As A Moderator of Life Stress” **J.Perc.Soc.** 60, 555-561.

CARPENTER, Goerge (2006) **Intoduction Recreation and Leisure**, Human Kinetics, 333-352.

CARTER, Marcia Jean, Glen ve E. Van Andel (2011). **Therapeutic Recreation, A Practical Approach**, USA: Waveland Press.

CERİT, Emrah ve diğerleri (2012). “Muğla Vali Hüseyin Aksoy Çocuk Yuvasında Barınan Çocuklara Rekreatif Etkinlik Olarak Uygulanan Halk Oyunları Çalışmasının Bazı Fiziksel Gelişimleri Üzerine Etkisi”, **2.Uluslararası Herkes İçin Spor ve Spor Turizmi Kongresi**, s. 185,8-11 Kasım 2012, Antalya-Kemer/TÜRKİYE.

CORDES, Kathleen. A (2013). **Applications in Recreation Leisure for Today and Future**, 4. Edition, LLC: Sagamore publishing.

ÇİÇEKLİ, Bülent (2010). “Mülteci, Sığınmacı ve Göçmenler: Sınıflandırma ve Yasal Statünün Belirlenmesine İlişkin Sorunlar”, **Vatandaşlık, Göç, Mülteci ve Yabancılar Hukukundaki Güncel Gelişmeler Uluslararası Sempozyumu**, 15-16 Mayıs 2009, Türkiye Barolar Birliği Yayınları.

ÇİÇEKLİ, Bülent (2014). **Yabancılar ve Mülteci Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 5. Baskı, Ankara.

DEMİRCİ, Çiğdem (2013). “Hasta Memnuniyetinin Arttırılmasında Farklılaştırma Politikaları: Terapötik Rekreatyon”, **II. Rekreatyon Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı**, Aydın.

DEMİREL, Mehmet. (2015). "Examination of Social Comparison Levels of Secondary and High School Students Doing Sports by Various Variables". *International Online Journal of Educational Sciences*, 7(2), ss.112-120.

DOST, Süleyman (2014). “Ulusal ve Uluslararası Mevzuat Çerçevesinde Ülkemizdeki Suriye’ li Sığınmacıların Hukuki Durumu”, **S.D.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 4, Sayı 1

EKİNCİ, Nurullah vd.(2015). “Lise Öğrencilerinin Yalnızlık Algılarının Rekreatif Etkinliklere Katılımları ve Bireysel Değişkenlere Göre İncelenmesi” Sportif Bakış; Spor Eğitim Bilgileri Dergisi, 2(2), ss.71-78

ER, Gürkan vd. (1999).”Çocuk ve Ergenlerde Spor Etkinliklerinin Davranış ve Sosyal Gelişim Üzerine Etkileri” **C.B.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi**,3(3) ss.29-38.

ERTÜZÜN, Ezgi (2013). Kadınların Sportif Rekreatif Aktivitelere İlişkin Sağlık İnançları. Diss. Doktora tezi. Gazi üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

GÖBEL, Özge (2016). **Önleyici Terapötik Rekreatif Uygulaması; İşitme Engellilere Yönelik Çalışma**, Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

GÜLER, Arzu (2016). “Mülteci Sorunu ve 1951 Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Sözleşme: Siyasi Gerçeklik ve Normatif Düzen İkilemi”, **Uluslararası İlişkiler Dergisi**, Cilt 13, Sayı 51, s. 50.

GÜNGÖRMÜŞ, Hamdi Alper (2007). **Özel Sağlık-Spor Merkezlerinden Hizmet Alan Bireyleri Rekreatif Egzersize Güdöleyen Faktörler**, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

GÜRBÜZ, Bulent ve HENDERSON, K. (2013). "Exploring the Meanings of Leisure among Turkish University Students". Croatian Journal of Education, 15(4), ss.927-957.

HAZAR, Atila (2003). **Rekreatif ve Animasyon**. 2. Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık.

HO, T. K. (2008). **A Study of Leisure Attitudes and Benefits for Senior High School Students at Ping-Tung City and Country in Taiwan** (Unpublished doctoral dissertation). United States SportsAcademy, Daphne, AL.

JOHNSON, B. veL. Christensen (2014). **Eğitim araştırmaları, nicel, nitel ve karma yaklaşımlar** (S. B. Demir, Çev.). Ankara: Eğiten Kitap.

KARAKÜÇÜK, Suat (2008). **Rekreatif**, 6. Baskı, Ankara: Gazi kitapevi.

KARAKÜÇÜK, Suat (2012). **Terapötik Rekreatif**, Ankara: Gazi Kitapevi.

KARAKÜÇÜK, Suat (2014). “Terapötik Rekreatif ve Uzmanlığı (Liderliği)”, **II. Uluslararası Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı**, Batman.

KARASİMAV, Özlem (2014). **8-13 Yaş Arası Sedanter Ve Rekreatif Sporcu Çocukların Fiziksel Zindelik Seviyelerinin Karşılaştırılması**. Tıpta Uzmanlık Tezi, Genelkurmay Başkanlığı, Gülhane Askeri Tıp Akademisi

Komutanlığı, Askeri Tıp Fakültesi, Spor Hekimliği Anabilim Dalı Başkanlığı, Ankara.

KELINSKE, B, Mayer, ve Chen, K,L (2001). “Perceived benefits from participation in sports. A gender study” *Women in Management Review*, 16(2), pp. 75-84. 2001.

KOCABAŞ, Fatma (2008) “Küreselleşme Bağlamında Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Güçlendirilmesinde İnternetin Önemi”, **Kamu İş Dergisi** 10(2): 173-195.

KOZAK, Meryem ve diğerleri (2012). **Otel İşletmelerinde Destek Hizmetleri**, 1. Baskı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

MCLEAN Donald D. Ve D. Hurd, A.R ve Rogers N.B (2008). **Kraus, Recreation and Leisure in Modern Society**, Jonesand Bartlett Publishers: New York

MCLEAN Donald D. ve Daniel G. Yoder (2005). **Issues in Recreation and Leisure**, Human Kinetics: NewYork.

ODMAN, M. Tevfik (1995). **Mülteci Hukuku**, ASBF. İnsan Hakları Merkezi Yayınları, Ankara

ODMAN, M. Tevfik (1996). **Kadın Mülteciler**. ASBF. İnsan Hakları Merkezi Yayınları. Ankara.

ORHAN, Eda (2014). **Pediyatrik Onkoloji Hastalarına Periferik Damar Yolu Açılırken Terapötik Oyun İle Verilen Eğitimin Anksiyete Düzeyine Etkisi**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

ÖZKAN, Işıl (2017). **Göç, İltica ve Sığınma Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara.

ÖZTÜRK, Neva Övünç (2015). **Mültecinin Hukuki Statüsünün Belirlenmesi**, Seçkin Yayıncılık, Ankara

PARLAK, Bekir ve Ali Utku Şahin (2015). “Türkiye İltica ve Göç Mevzuatının Coğrafi Kısıtlama Uygulaması Yönünden Analizi”, **TESAM Akademi Dergisi**, Cilt 2, Sayı 2.

PHAN J. (2011). **The Impact of Therapeutic Recreation Through Ropes Courses and Team Building Activities**, Unpublished bachelor project, The Faculty of the Recreation, Parks, Tourism, & Administration, California Polytechnic State University, San Luis.

ROBERTSON Terry ve Terry Long (2008), **Foundations of Therapeutic Recreation**, Human Kinetics.

SEVİL, Tuba (2015). **Terapötik Rekreasyonel Aktivitelere Katılımın Yaşlıların Algıladıkları Boş Zaman Tatmini, Yaşam Tatmini Ve Yaşam Kalitesine Etkisi**, Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Eskişehir.

SNEYDER, E, E Spreitzer (1976). Correlates Of Sport Participation Among Adolescent Girls, Research Quarterly, 1976, ss, 804-809

STUMBO Noma ve Carol Ann Peterson (2010). **Therapeutic Recreation Program Design: Principles and Procedures**, Pearson, 5th Edition, San Francisco.

SYLVESTER C ve Voelke J.E. ve Ellis G.D. (2001). **Therapeutic Recreation Programming**, State Collage, PA:Venture

ŞAHAN, H. (2007). Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin rolü. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2008(2), 248-266.

TORKILDSEN, George (1999). **Leisure and Recreation Management**, Fourth Edition, London and New York: E & FN SPON

WOZENCROFT, A.J. ve diğerleri(2012). "Spirituality and theTherapeutic Recreation Practitioner: Exploring the Implications for Practice and Research", **Journal of the Christian Society for Kinesiology and Leisure Studies**, 2(1), 41-53.

YAYLI, Ali, ve diğerleri (2014). **Rekreasyona Giriş**, 1. Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık.

YÜNCÜ, Deniz ve diğerleri (2013).**Rekreasyon Yönetimi**, 1.Baskı, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayını

EK-1: 8 Haftalık Sportif Rekreasyon Aktiviteleri Programı

Hafta	Tarih	Süre	Sportif Aktiviteler
1.Hafta	02/10/2018	2 Saat	Uygulama grubu küçük gruplara ayrılarak sporun faydaları ve gerekliliği konularında bilgi verilerek branş antrenörleri tarafından ortama uyumlarını sağlamak için basit spor egzersizleri, esnetme çalışmaları yaptırılarak spor aktivitelerinden keyif alarak memnuniyet sağlamanın yanında güven, önemsenme duygularının gelişimi hedeflenmiştir.
	04/10/2018	2 Saat	
2.Hafta	09/10/2018	2 Saat	Oluşturulan gruplar farklı branş antrenörleri tarafından dönüşümlü olarak temel ısınma hareketleri hafif tempo koşu, toplu topsuz ısınma, açma germe çalışmaları vb. yaptırılarak top al bırak koş, dairelerden tek tek sıçrama, birbirlerine koşup yukarıda el çırpma, gibi eğlenceli spor oyunları oynatılarak aktivitelerden keyif almaları hedeflenmiştir.
	11/10/2018	2 Saat	
3.Hafta	16/10/2018	2 Saat	Temel ısınma hareketleri sonrası geleneksel okçuluk ve basketbol branşında çalışmalar yapıldı.
	18/10/2018	2 Saat	Okçuluk: Katılımcılara duruş pozisyonu, lastik çekme ve hedef almaya yönelik çalışmalara yer verildi. Basketbol: Basketbol sahası ve ekipmanlar anlatıldı. Algıyı geliştirmeye dayalı Top tutuşu ve dribbling geliştiren dirillerle çalışma yapıldı. Masa Tenisi: Masa tenisi ile ilgili temel oyun kuralları, ekipman tanıtımı yapıldı. Raketle top sektirme oyunu oynandı. Dart: Dart malzemeleri, oyun kural standartları, nefes, denge, duruş, tutuş ve atış tekniklerini anlatıldı uygulamalı olarak gösterildi.
4.Hafta	23/10/2018	2 Saat	Temel ısınma hareketleri sonrası okçuluk, basketbol, masa tenisi ve dart branşlarında bireysel, eşli ve grup çalışmaları yapıldı. Okçuluk: Egzersiz lastiği ile basış ve çekiş tekniği öğretimi, Egzersiz lastiği ile duruş, tutuş, basış ve çekiş tekniklerinin uygulanması, Nişan almaya yönelik oyunlar oynanarak sportif aktiviteleri anlama ve kavrama, sosyal etkileşimi sağlama becerilerini geliştirmeleri amaçlandı.
	25/10/2018	2 Saat	Basketbol: Fizik ve algıyı geliştirmeye dayalı top sektirme ve sıçrama çalışmalarını kapsayan diriller yapılarak aktivite

			<p>eğlenceli hale getirilmiştir.</p> <p>Masa Tenisi: Raket ile bireysel ve toplu top oyunları oynanarak kontrol, denge ve grupla hareket etme kazanımlarını geliştirmek hedeflenmiştir.</p> <p>Dart:Dart malzemeleri, oyun kural standartları, nefes, denge, duruş, tutuş ve atış tekniklerini anlatıldı uygulamalı olarak gösterildi.</p>
5.Hafta	30/11/2018	2 Saat	<p>Temel ısınma hareketleri sonrası okçuluk, basketbol, masa tenisi ve dart branşlarında bireysel, eşli ve grup çalışmaları yapıldı.</p> <p>Okçuluk:Öğrencilerin öğretmenleri gözetiminde tekniğin evrelerini çalışmaları, Öğrencilerin öğretmenleri gözetiminde 5 metreden tekniğin evrelerini anlatılarak, kavrama, çabukluk ve harekete geçme özelliklerini geliştirme amaçlandı.</p> <p>Basketbol: Potaya şut atma, partnerli pas çalışmaları, huniler arası top sürme çalışmaları kapsayan diriller ile partnerini seçme ve el-göz koordinasyonunu geliştirmek hedeflendi.</p> <p>Masa Tenisi: Masada eşli top oyunları çalışmaları yapılarak sosyal gelişim becerilerini geliştirmek hedeflenmiştir.</p> <p>Dart: Dart bordu'nun merkezinin yerden yüksekliği,dart atış mesafesi ve çizgisinin standartları, dart bordu ve özellikleri anlatılarak atışlar yaptırılmıştır. Kendine güven ve sosyal etkileşim özelliklerini geliştirmek hedeflenmiştir.</p>
	01/11/2018	2 Saat	<p>Temel ısınma hareketleri sonrası okçuluk, basketbol, masa tenisi ve dart branşlarında bireysel, eşli ve grup çalışmaları yapıldı.</p> <p>Okçuluk: Öğrencilerin öğretmenleri gözetiminde 10 metreden tekniğin evrelerini çalışmaları,kısa mesafe atış çalışmaları yapıldı.</p> <p>Basketbol: Topla oynama, pas verme ve pas alma çalışmaları, top sürme ve hareket halinde iken durma çalışmaları ile beceri kazandırma, geliştirme, kavrama ile sosyal etkileşim sağlama becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir.</p> <p>Masa Tenisi: Top oyunları (topu yerde zıplatarak tutma, topu atıp tutma), raket ile yerde ve duvarda top sektirme çalışmaları ile partnerini seçme, kendine güven ve uyum, aktiviteyi eğlenceli hale getirmek hedeflenmiştir.</p> <p>Dart: Ayakların pozisyonu,atış çizgisine temas,vücut ağırlığı ,vücudun sabitlenmesi gösterilerek atışlar yapıldı.</p>
6.Hafta	06/11/2018	2 Saat	<p>Temel ısınma hareketleri sonrası okçuluk, basketbol, masa tenisi ve dart branşlarında bireysel, eşli ve grup çalışmaları yapıldı.</p> <p>Okçuluk: Öğrencilerin öğretmenleri gözetiminde 10 metreden tekniğin evrelerini çalışmaları,kısa mesafe atış çalışmaları yapıldı.</p> <p>Basketbol: Topla oynama, pas verme ve pas alma çalışmaları, top sürme ve hareket halinde iken durma çalışmaları ile beceri kazandırma, geliştirme, kavrama ile sosyal etkileşim sağlama becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir.</p> <p>Masa Tenisi: Top oyunları (topu yerde zıplatarak tutma, topu atıp tutma), raket ile yerde ve duvarda top sektirme çalışmaları ile partnerini seçme, kendine güven ve uyum, aktiviteyi eğlenceli hale getirmek hedeflenmiştir.</p> <p>Dart: Ayakların pozisyonu,atış çizgisine temas,vücut ağırlığı ,vücudun sabitlenmesi gösterilerek atışlar yapıldı.</p>
	08/11/2018	2 Saat	<p>Temel ısınma hareketleri sonrası okçuluk, basketbol, masa tenisi ve dart branşlarında bireysel, eşli ve grup çalışmaları yapıldı.</p> <p>Okçuluk: Öğrencilerin öğretmenleri gözetiminde 10 metreden tekniğin evrelerini çalışmaları,kısa mesafe atış çalışmaları yapıldı.</p> <p>Basketbol: Topla oynama, pas verme ve pas alma çalışmaları, top sürme ve hareket halinde iken durma çalışmaları ile beceri kazandırma, geliştirme, kavrama ile sosyal etkileşim sağlama becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir.</p> <p>Masa Tenisi: Top oyunları (topu yerde zıplatarak tutma, topu atıp tutma), raket ile yerde ve duvarda top sektirme çalışmaları ile partnerini seçme, kendine güven ve uyum, aktiviteyi eğlenceli hale getirmek hedeflenmiştir.</p> <p>Dart: Ayakların pozisyonu,atış çizgisine temas,vücut ağırlığı ,vücudun sabitlenmesi gösterilerek atışlar yapıldı.</p>

7.Hafta	13/11/2018	2 Saat	<p>Temel ısınma hareketleri sonrası okçuluk, basketbol, masa tenisi ve dart branşlarında bireysel, eşli ve grup çalışmaları yapıldı.</p> <p>Okçuluk: Öğrencilerin öğretmenleri gözetiminde 10 metreden tekniğin evrelerini çalışmaları, Öğrencilerin öğretmenleri gözetiminde 15 metreden tekniğin evrelerini çalışmaları yapıldı. Kısa mesafe atış yarışmaları yapıldı.</p> <p>Basketbol: Bireysel ve eşli topla oynama, parkur çalışmalarıyla top sürme ile beceri kazandırma, geliştirme, kavrama ile sosyal etkileşim sağlama becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir.</p> <p>Masa Tenisi: Top oyunları (topu yerde zıplatarak tutma, topu atıp tutma), raket ile yerde ve duvarda top sektirme çalışmaları ile partnerini seçme, kendine güven ve uyum, aktiviteyi eğlenceli hale getirmek hedeflenmiştir.</p> <p>Dart: Oku kavrama, parmakların pozisyonu, okun dengesi, atışta vücut dengesi gösterilerek atışlar yapıldı.</p>
	15/11/2018	2 Saat	<p>Denek grubumuz sportif aktivite için seçim yaptıkları branşlarda çalışmalara devam ettiler.</p> <p>Okçuluk: Öğrencilerin öğretmenleri gözetiminde 15 metreden tekniğin evrelerini çalışmaları, öğrencilerin öğretmenleri gözetiminde 18 metreden tekniğin evrelerini çalışmaları yapıldı. Kısa mesafe atış yarışmaları yapıldı.</p> <p>Basketbol: Fiziksel koordinasyonu geliştiren diriller ve eğlenceli maç ile aktiviteyi eğlenceli hale getirerek koordinasyon gelişimi, kendine güven ve uyum özelliklerinin gelişimi hedeflenmiştir.</p> <p>Masa Tenisi: Masada ralli yapılarak beceri gelişimi hedeflenmiştir.</p> <p>Dart: Atışta vücut dengesi, atışta kol hareketi, atışta bilek hareketi, Okun bırakılması, okun elle takibi, yardımcı elin pozisyonu, nefes kontrolü öğretilerek atışlar yapıldı ve yarışma düzenlendi.</p>
8.Hafta	20/11/2018	2 Saat	<p>Denek grubumuz sportif aktivite için seçim yaptıkları branşlarda çalışmalara devam ettiler.</p> <p>Okçuluk: Öğrencilerin öğretmenleri gözetiminde 15 metreden tekniğin evrelerini çalışmaları, öğrencilerin öğretmenleri gözetiminde 18 metreden tekniğin evrelerini çalışmaları yapıldı. Kısa mesafe atış yarışmaları yapıldı.</p> <p>Basketbol: Fiziksel koordinasyonu geliştiren diriller ve eğlenceli maç ile aktiviteyi eğlenceli hale getirerek koordinasyon gelişimi, kendine güven ve uyum özelliklerinin gelişimi hedeflenmiştir.</p> <p>Masa Tenisi: Masada ralli yapılarak beceri gelişimi hedeflenmiştir.</p> <p>Dart: Atışta vücut dengesi, atışta kol hareketi, atışta bilek hareketi, Okun bırakılması, okun elle takibi, yardımcı elin pozisyonu, nefes kontrolü öğretilerek atışlar yapıldı ve yarışma düzenlendi.</p>
	20/11/2018	2 Saat	<p>Denek grubumuz sportif aktivite için seçim yaptıkları branşlarda çalışmalara devam ettiler.</p> <p>Okçuluk: Öğrencilerin öğretmenleri gözetiminde 15 metreden tekniğin evrelerini çalışmaları, öğrencilerin öğretmenleri gözetiminde 18 metreden tekniğin evrelerini çalışmaları yapıldı. Kısa mesafe atış yarışmaları yapıldı.</p> <p>Basketbol: Fiziksel koordinasyonu geliştiren diriller ve eğlenceli maç ile aktiviteyi eğlenceli hale getirerek koordinasyon gelişimi, kendine güven ve uyum özelliklerinin gelişimi hedeflenmiştir.</p> <p>Masa Tenisi: Masada ralli yapılarak beceri gelişimi hedeflenmiştir.</p> <p>Dart: Atışta vücut dengesi, atışta kol hareketi, atışta bilek hareketi, Okun bırakılması, okun elle takibi, yardımcı elin pozisyonu, nefes kontrolü öğretilerek atışlar yapıldı ve yarışma düzenlendi.</p>

EK-2: Bilimsel Anket Formu

Bu anket formu Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yürütülmekte olan "Düzenli Olarak Yapılan Rekreatif Faaliyetlerin Barınma Merkezinde Kalan Mülteci Ortaöğretim Öğrencilerinin Üzerine Etkisi" başlıklı yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Sizlerden edinilecek bilgiler tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Katkılarımız bizim için önemlidir. Şimdiden değerli katkılarımızdan dolayı teşekkür ederim.

Cinsiyet:

Yaş:

Rekreasyon Fayda Ölçeği Alt Boyutları ve Ölçek Maddeleri		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
FİZİKSEL ALT BOYUT						
1.	Rekreasyonel aktiviteler bireylerin fiziksel sağlığını geliştirebilir.					
2.	Rekreasyonel aktiviteler bireylerin hastalıklardan korunmalarını sağlar.					
3.	Rekreasyonel aktiviteler vücut formunun iyi olarak (bozulmadan)sürdürülmesine yardımcı edebilir.					
4.	Rekreasyonel aktiviteler bireylerin vücut gelişimine yardımcı olabilir.					
5.	Rekreasyonel aktiviteler bireylerin enerjilerini açığa çıkarmalarına yardımcı olabilir.					
6.	Rekreasyonel aktiviteler kişinin uyku kalitesini iyileştirebilir/artırabilir.					
7.	Rekreasyonel aktiviteler bireylerin gündelik işlerindeki uyuşukluktan kurtulmalarına ve enerjilerini yenilemelerine yardımcı olabilir.					
PSİKOLOJİK ALT BOYUT						
8.	Rekreasyonel aktivitelere katılım bireylerin zihinsel sıkıntılarından kurtularak rahatlamalarına yardımcı olabilir.					
9.	Rekreasyonel aktivitelere katılım bireylere hoş bir ruh hali sağlayabilir.					
10.	Bireyler rekreasyonel aktivitelere katılarak yeteneklerinin farkına varabilirler.					
11.	Rekreasyonel aktivitelere katılım bireylerin potansiyel yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.					
12.	Rekreasyonel aktiviteler bireylerin, yaşamlarından ve işlerinden daha fazla zevk almalarına yardımcı olabilir.					
13.	Rekreasyonel aktiviteler vasıtasıyla bireyler,sorunlarıyla baş edebilmek için aktif kişilik geliştirebilirler.					
14.	Rekreasyonel aktiviteler bireylerin bağımsız kişilik geliştirmelerine yardımcı olabilir.					
15.	Rekreasyonel aktiviteler vasıtasıyla , yeni deneyim ve bilgiler kazanılabilir.					
SOSYAL ALT BOYUT						
16.	Rekreasyon aktiviteler bireyin arkadaşları ile olan ilişkilerini geliştirebilir.					
17.	Rekreasyonel aktiviteler aile uyumunu artırabilir.					
18.	Rekreasyonel aktiviteler bireylerin iş birliği/takım çalışması kurmalarına yardımcı olabilir.					
19.	Rekreasyonel aktivitelere katılan bireylerin sosyal ilişkilerini geliştirmelerine ve yeni arkadaş edinmelerine yardımcı olabilir.					
20.	Rekreasyonel aktivitelere katılan birey,diğer katılımcıların güvenini kazanabilir.					
21.	Rekreasyonel aktivitelere katılan birey,diğer katılımcıların desteğini kazanabilir.					
22.	Rekreasyonel aktivitelere katılan birey,diğer katılımcıların farklı duygularını anlayabilir.					
23.	Rekreasyonel aktivitelere katılımda birey düşünce ve fikirlerini diğer katılımcılarla rahatça paylaşabilir.					
24.	Rekreasyonel aktiviteler bireyin ailesi ile olan ilişkilerin gelişimine yardımcı olabilir.					

EK-3: Valilik İzin Belgesi

T.C.
T.C.
OSMANİYE VALİLİĞİ
Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü

Sayı : 53611003-770-E.315898

26.03.2019

Konu : Yüksek Lisans Tez Çalışması Hk.

Valilik Makamına

Kurumumuz personellerinden Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Adnan KÖK'ün "Rekreatif Etkinliklerin Barınma Merkezinde Kalan Ortaöğretimde Öğrenim Gören Mülteci Öğrenciler Üzerindeki Etkileri" adlı yüksek lisans tezinde kullanılmak üzere ekte sunulan anketin Fakruşağı Geçici Eğitim Merkezindeki öğrencilere doldurtulması için gerekli izin verilmesi hususunda ;

Ohurlarımı arz ederim.

 e-İmzalıdır
Mustafa LOĞOĞLU
İl Müdürü V.

Ek : Anket (2 sayfa)

OLUR
26/03/2019

 e-İmzalıdır
Metin ESEN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Not: Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Bilgi için: A.KÖK
Memur
Telefon No:(328) 814 54 88

EK-4: Bilgilendirilmiş Onam Formu**BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU**

Bu formun amacı katılmanız rica edilen araştırma ile ilgili olarak sizi bilgilendirmek ve katılmanız ile ilgili izin almaktır.

Bu kapsamda “*Düzenli Olarak Yapılan Rekreatif Faaliyetlerin Barınma Merkezinde Kalan Mülteci Ortaöğretim Öğrencilerinin Üzerine Etkisi*” başlıklı araştırma “Doç. Dr. Fatma ARSLAN ve Adnan KÖK” tarafından **gönüllü katılımcılarla** yürütülmektedir. Araştırma sırasında sizden alınacak bilgiler gizli tutulacak ve sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır. Araştırma sürecinde konu ile ilgili her türlü soru ve görüşleriniz için aşağıda iletişim bilgisi bulunan araştırmacıyla görüşebilirsiniz. Bu araştırmaya **katılmama** hakkınız bulunmaktadır. Aynı zamanda çalışmaya katıldıktan sonra çalışmadan **çıkabilirsiniz**. Bu formu onaylamanız, **araştırmaya katılım için onam verdiğiniz** anlamına gelecektir.

Araştırmayla İlgili Bilgiler:

Araştırmanın Amacı: Ülkemize iç savaş sığınmacısı olarak gelen Suriyeli mülteci öğrencilere uygulanan rekreatif etkinliklerin fiziksel, ruhsal ve sosyal faydalarını ortaya çıkarmaktır.

Süresi: 8 hafta

Araştırmanın Yürütüleceği Yer: Osmaniye Gençlik Merkezi Spor Salonu

Çalışmaya Katılım Onayı:

Katılmam beklenen çalışmanın amacını, nedenini, katılmam gereken süreyi ve yeri ile ilgili bilgileri okudum ve gönüllü olarak çalışma süresince üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma ile ilgili ayrıntılı açıklamalar sözlü olarak araştırmacı tarafından yapıldı. Bu çalışma ile ilgili faydalar ve riskler ile ilgili bilgilendirildim.

Bu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının (Islak imzası ile)

Adı-Soyadı:
İmzası:

Araştırmacının

Adı-Soyadı:
e-posta:

İmzası:

EK-5**ÖZGEÇMİŞ**

Adnan KÖK 1988 yılında Adana'nın Ceyhan ilçesinde doğmuştur. İlk, Orta ve Lise öğrenimini Adana'da tamamlayarak 2011 yılında Erciyes Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Rekreasyon bölümünden mezun olmuştur. 2015 yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimine başlamıştır. 2013 yılında Gençlik ve Spor Bakanlığında İdari Personel olarak göreve başlamış olup halen görevine devam etmektedir. Bekardır.